

«Донецький національний технічний університет»

Факультет економіки та менеджменту

(повне найменування інституту, назва факультету)

Кафедра управління і фінансово-економічної безпеки

(повна назва кафедри)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Попова О.Ю.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

“ ” 20__ року

Випускна кваліфікаційна робота

Магістр

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему «Управління ефективністю інвестиційних рішень на підприємстві»

Виконав(-ла): студент II курсу, групи МБАМ-21

Спеціальності (напряму підготовки) 073 Менеджмент

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Мерецький П.Ю.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Керівник зав. кафедри УФЕБ, д.е.н., проф. Попова О.Ю.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент професор кафедри ЕПР, д.е.н., проф. Далевська Н.М.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Нормо-контролер доц. каф. УФЕБ, к.е.н., доц. Антоненко В.М.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній роботі немає запозичень з праць інших авторів без відповідних посилань.

Студент

(підпис)

Луцьк – 2022 р.

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра управління і фінансово-економічної безпеки

Освітній ступінь магістр

Напрямок підготовки (спеціальність) 073 Менеджмент

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри

_____ /Попова О.Ю./

“ ____ ” _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Мерецькому Павлу Юрійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Управління ефективністю інвестиційних рішень на підприємстві»

керівник роботи Попова О.Ю., д.е.н., проф.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від „ 26 ” 09 2022 р. № 442

2. Строк подання студентом роботи 09.12. 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи звітні дані підприємства, офіційна статистична звітність, інформація періодичних джерел, наукові праці провідних вчених у галузі удосконалення бізнес-процесів на підприємстві, основних напрямів удосконалення, інвестицій, управління всіма процесами виробництва.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Теоретичні засади управління ефективністю інвестиційних рішень на підприємстві. 2. Діагностика та моніторинг ефективності інвестиційних рішень підприємства. 3. Інструментарій удосконалення управління ефективністю інвестиційних рішень на підприємстві.

5. Перелік графічного матеріалу (з точною вказівкою обов'язкових креслень)

Демонстраційний матеріал

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Попова О.Ю., зав кафедри УФЕБ		
РОЗДІЛ 1	Попова О.Ю., зав кафедри УФЕБ		
РОЗДІЛ 2	Попова О.Ю., зав кафедри УФЕБ		
РОЗДІЛ 3	Попова О.Ю., зав кафедри УФЕБ		
Висновки	Попова О.Ю., зав кафедри УФЕБ		
Нормо-контроль	Антоненко В.М., доц. кафедри УФЕБ		

7. Дата видачі завдання 26.09.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ	26.09.2022 – 04.10.2022	
2.	ДІАГНОСТИКА ТА МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ ПІДПРИЄМСТВА	04.10.2022 – 25.10.2022	
3.	ІНСТРУМЕНТАРІЙ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ	25.10.2022 – 15.11.2022	
4.	Висновки за роботою, вступ	15.11.2022 – 04.12.2022	
5.	Оформлення роботи	05.12.2022 – 09.12.2022	

Студент

(підпис)

_____Мерецький П.Ю.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

_____Попова О.Ю.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Мерецький П.Ю. Управління ефективністю інвестиційних рішень на підприємстві / Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 073 «Менеджмент». - ДонНТУ, Луцьк, 2022.

Уточнено та поглиблено змістовне наповнення сутності поняття «інвестиційне рішення», «ефективність». Систематизовано класифікаційні ознаки видів ефективності інвестиційних рішень та методів її оцінювання на підприємстві. Розвинуто принципи та сформовано передумови для управління ефективністю інвестиційних рішень. Досліджено науково-методичні засади оцінювання управління ефективності інвестиційних рішень в умовах підприємства. Проаналізовано систему показників оцінювання ефективності інвестиційних рішень та головні визначення основні проблеми в моделях бізнес процесів. Визначено основні напрямки підвищення результативності управління ефективністю інвестиційних рішень. Виконано експертну оцінку управління ефективністю інвестиційних рішень. Оцінено ефективність інвестиційного рішення на базі класичних методів оцінювання.

Ключові слова: УПРАВЛІННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, РІШЕННЯ, ПІДПРИЄМСТВО МЕНЕДЖМЕНТ, МОНІТОРИНГ, РЕКОМЕНДАЦІЯ, ІНСТРУМЕНТАРІЙ

ANNOTATION

Meretskyy P.Yu. Managing the effectiveness of investment decisions at the enterprise / Final qualification work for the degree of Master in the specialty 073 "Management". - DonNTU, Lutsk, 2022.

The content of the essence of the concepts of "investment decision" and "efficiency" has been clarified and deepened. Systematized classification features of types of efficiency of investment decisions and methods of its evaluation at the enterprise. Principles have been developed and prerequisites for managing the effectiveness of investment decisions have been formed. The scientific and methodological principles of evaluating the effectiveness of management of investment decisions in the conditions of the enterprise have been studied. The system of indicators for evaluating the effectiveness of investment decisions and the main definitions of the main problems in business process models are analyzed. The main directions of increasing the effectiveness of the management of the effectiveness of investment decisions have been determined. An expert evaluation of the management of the effectiveness of investment decisions was carried out. The effectiveness of the investment decision was evaluated based on classical evaluation methods.

Keywords: MANAGEMENT, EFFICIENCY, SOLUTIONS, ENTERPRISE MANAGEMENT, MONITORING, RECOMMENDATION, TOOLS.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ	9
1.1 Сутність ефективного управління бізнес-процесів на підприємстві та основні види бізнес – процесів	9
1.2. Система оцінок ефективності інвестиційних рішень	15
1.3 Науково-методичні засади управління ефективністю інвестиційних рішень	18
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	26
2.1 Система підходів до оцінювання та аналізу прибутковості інвестиційного рішення	26
2.2 Аналіз показників рентабельності інвестиційного рішення	29
2.3 Науково-методичні підходи до підвищення рентабельності інвестиційного рішення.....	36
РОЗДІЛ 3 ІНСТРУМЕНТАРІЙ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ Ошибка!	
Закладка не определена.	
3.1 Експертно-аналітичне оцінювання управління ефективністю інвестиційних рішень	42
3.2. Оцінювання ефективності інвестиційного рішення Ошибка! Закладка не определена.	
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	62
Додаток А.....	62
Додаток Б.....	68

ВСТУП

Актуальність дослідження. Інвестиційні рішення, що приймаються на підприємствах, відображають усі види витрат на створення, реконструкцію або модернізацію всіх видів матеріальних і нематеріальних господарських ресурсів (людських, інтелектуальних, матеріальних, технічних або грошових). Успішність реалізації місії підприємства, що розглядається зокрема в довгостроковій перспективі, в основному пов'язується з необхідністю прийняття ряду інвестиційних рішень, які стають підґрунтям розвитку, але, перш за все, рішеннями щодо залучення інвестицій дозволяють зберегти поточне конкурентне положення підприємства або нарощувати потенціал конкурентоспроможності.

Важливість інвестиційних рішень у бізнес-середовищі, активне залучення зовнішнього капіталу з метою відновлення існуючого бізнесу та відкриття нових напрямків обумовлює принципову важність дослідження питання управління інвестиціями та управління рівнем їх ефективності.

Взаємозалежність інвестицій і успішного бізнесу відображається в методах, представлених у літературі щодо вимірювання економічних ефектів інвестицій, зокрема таких як: інвестиції в модернізацію та технічне переоснащення основних фондів, інвестиції в інтелектуальний капітал, НТП, екологічність господарської діяльності. Питанню оцінювання та управління ефективністю інвестиційних рішень присвячено низку наукових публікацій, як теоретичних, так і практичних. Слід відзначити, що багатоаспектність питань, пов'язаних із оцінювання та управління ефективністю інвестиційних рішеннями, зумовлює необхідність проведення системних дослідження та систематизації із подальшим розвиненням відповідного інструментарію. При

цьому слід відмітити праці ряду вчених з цього питання, але теоретичні аспекти, науково-методичне забезпечення та рекомендації щодо управління ефективністю інвестиційних рішень вимагають подальшого розвинення.

Мета і задачі магістерської роботи. Метою даної магістерської роботи обрано уточнення теоретичних аспектів, систематизації науково-методичних підходів, розробки практично-орієнтованого інструментарію управління ефективності інвестиційних рішень для підвищення ефективності загальної функції менеджменту на підприємстві.

Для досягнення означеної мети в роботі сформовано та досягнуто вирішення таких наукових та практично орієнтованих завдань:

- уточнити та поглибити змістовне наповнення сутності поняття «інвестиційне рішення», «ефективність»;
- систематизувати класифікаційні ознаки видів ефективності інвестиційних рішень та методів її оцінювання на підприємстві;
- розвинути принципи та сформувані передумови для управління ефективністю інвестиційних рішень;
- дослідити науково-методичні засади оцінювання управління ефективності інвестиційних рішень в умовах підприємства;
- проаналізувати систему показників оцінювання ефективності інвестиційних рішень та головні визначення основні проблеми оцінювання;
- визначити основні напрямки підвищення результативності управління ефективністю інвестиційних рішень;
- виконати експертну оцінку управління ефективністю інвестиційних рішень на прикладі інвестиційного проекту ТОВ «Нові технології»;
- оцінити ефективність інвестиційного рішення на базі класичних методів оцінювання.

Об'єктом апробації матеріалів магістерської роботи є ТОВ «Нові технології», а саме інвестиційні рішення в системі загального менеджменту на підприємстві.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади; аналіз ефективності та практичні рекомендації щодо оцінювання ефективності інвестиційних рішень.

Методи дослідження. Для реалізації мети та вирішення задач, що сформовано у магістерській роботі, використано такі методи проведення наукового пошуку: системний підхід та метод узагальнення, наукової абстракції – для уточнення та поглиблення змістовного наповнення сутності поняття «інвестиційне рішення», «ефективність»; методи конкретизації, аналізу та синтезу, діалектичний підхід – для розвинення змісту принципів та формулювання передумови для управління ефективністю інвестиційних рішень; методи індукції та дедукції – для дослідження ефективності інвестиційних процесів, методи групування, наукової абстракції – при систематизації підходів до методів оцінювання ефективності бізнес-процесів; статистичні, експертного оцінювання, економіко-математичні – для оцінювання управління ефективністю інвестиційного та при уточненні порядку оцінювання управління ефективністю інвестиційного рішення для формування рекомендацій в цій галузі.

Основний науковий результат досягнення поставлених занять полягає у розвиненні та удосконаленні ряду наукових положень щодо уточнення сутності інвестиційних рішень в бізнес-середовищі, визначенні параметрів ефективності таких рішень та обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління ефективністю інвестиційних рішень в бізнес-середовищі в системі загального менеджменту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Сутність та економічний зміст інвестиційних рішень в бізнес-середовищі

Інвестиційними рішеннями називають витрачання коштів на придбання певних економічних об'єктів, цінних паперів або нематеріальних активів у формі прав, що дозволяють здійснювати господарські процеси, відновлювати капітал і отримувати додаткові вигоди в майбутньому у вигляді збільшення власних потенціалів.

З теоретичної точки зору процес інвестування являє собою застосування принципу мікроекономічної теорії, згідно з яким фірма повинна витратити до моменту, коли граничний дохід дорівнює граничним витратам. У разі інвестицій рішення враховує норму прибутку на наявний капітал і граничну вартість капіталу.

З практичної точки зору проблема ускладнюється через: багатопродуктовий профіль більшості сучасних підприємств, наявність кількох ринків, на яких працює компанія, включаючи кілька ринків капіталу та кілька процентних ставок. Таким чином, інвестиційне рішення є проблемою вибору між різними альтернативами типу: конкуруючих проектів або кількох джерел фінансування.

Основні суттєві характеристики інвестиційного рішення представлені на рис. 1.1.



Рисунок 1.1 – Найсуттєвіші характеристики інвестиційного рішення як складової бізнес-середовища підприємства

Важливість інвестиційного рішення в управлінні господарськими процесами на підприємстві доцільно обґрунтувати наступними аспектами:

- інвестиції є довгостроковою підтримкою зростання і навіть виживання компанії, тобто підтримання її діяльності вимагає заміни фізично і морально зношеного обладнання;
- інвестиції споживають значну частину матеріальних, фінансових і людських ресурсів комерційної компанії;
- інвестиційне рішення безповоротно залучає ресурси комерційних компаній протягом середньо- або довгострокового періоду;
- на інвестиційне рішення впливає економіко-фінансове середовище, в якому працює підприємство/бізнес/проект. Розвиток комерційної компанії не є автономним процесом, тому що в більшості випадків втручаються екзогенні змінні, такі як: можливість найму банківських позик, можливість збільшення власного капіталу шляхом випуску акцій, загальна еволюція макроекономічного середовища, обмеження доступу на ринок капіталу тощо.

Загальну класифікацію інвестицій представлено на рис. 1.2.



Рисунок 1.2 – Загальна класифікація інвестицій відповідно законодавству України

Очевидно, що не кожне інвестиційне рішення має певну амплітуду; наприклад, рішення щодо заміни - доки фінансова структура компанії істотно не змінюється, інвестиційний проект є відносним, а прийняті ризики зменшуються, складність обґрунтування інвестиційного рішення у частині оцінювання ефективності залежить від обсягу інформаційних потоків, необхідних для розробки інвестиційного проекту (стратегічного, розширення).

Поглиблені дослідження та аналізи необхідні принаймні в таких сферах: маркетинг (дослідження ринку, дослідження мотивації, випробування продукту), виробництво (специфікація продуктів і виробничих процесів, вибір обладнання, аналіз виробничих витрат), фінансове (аналіз необхідне фінансування інвестицій, оцінка внеску проекту в генерацію глобальних потоків ліквідності підприємства, аналіз джерел фінансування для відповідного проекту), управління людськими ресурсами (визначення

передбачуваної потреби в персоналі, структура на основі кваліфікації) , методи підготовки та вдосконалення кадрів, нормативно-правова та фіскальна).

Інвестиційне рішення обґрунтовується в контексті стратегії компанії, яка визначає розгляд проектів, які сприятливо впливатимуть на ринкову вартість підприємства, а також на ринок його продукції та послуг. Складність інвестиційного рішення пов'язана із складністю застосування деяких концепцій фінансової теорії, таких як: вартість постійного капіталу, структура фінансування, необов'язкова дивідендна політика, оцінка компанії тощо.

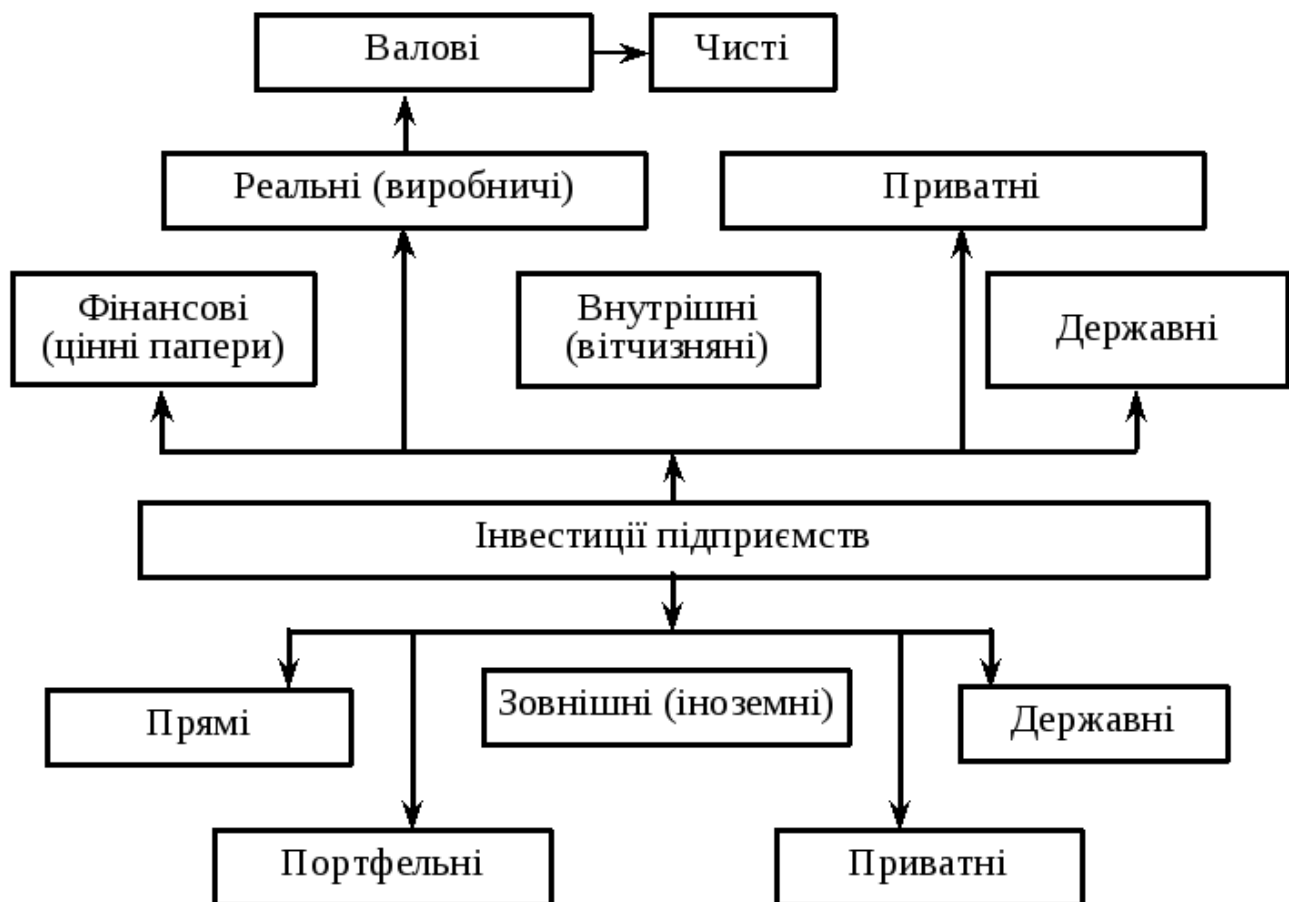


Рисунок 1.3 – Класифікація інвестицій за світовою практикою

Загалом обґрунтування інвестиційних рішень спрямоване на три виміри: інвестиційний, стратегічний та фінансовий.

Інвестиційний вимір включає такі види діяльності:

- групування всіх класів проектів, які підприємство створило в середньостроковій перспективі за допомогою двох видів діяльності: формулювання проектів і первинна оцінка грошових потоків;
- індивідуальна оцінка проектів шляхом розрахунку VNA (виручка/чиста дисконтована вартість), індексу прибутковості, періоду окупності, внутрішньої фінансової норми прибутку, глобальної норми прибутку тощо;
- врахування ризику інвестиційної діяльності: оцінка ризику, пов'язаного з кожним проектом, і прийняття критерію оцінки;
- відбір проектів з урахуванням різноманітних обмежень, які можуть бути пов'язані з технікою, фінансовим середовищем або конкурентним середовищем, відбір, який може здійснюватися шляхом розміщення, математичного програмування або техніки.

Стратегічний вимір передбачає, з одного боку, створення або оновлення середньострокової стратегії, а з іншого боку, порівняння кожного інвестиційного проекту з цією стратегією, і це означає:

- встановлення загальних цілей і засобів досягнення або політики, яка забезпечить роботу всього підприємства для виконання місії (формальна структура, система управління, стиль управління тощо).
- остаточний вибір інвестиційних проектів і програми фінансування.

Ця стадія є результатом інвестиційного та фінансового вимірів і складається наприкінці процесу прийняття рішення, навіть якщо під час реалізації інвестиційної цілі її виконання необхідно контролювати. Компонентами цього етапу є:

- розробка річного плану фінансування;
- розробка багаторічного бюджету з метою збалансування інвестиційних потреб із джерелами фінансування;
- розробка плану казначейства та оцінка ризику неплатоспроможності.

Хоча така постановка питання інвестиційного рішення є складною за

обсягом змісту, на практиці вдаються до більш простої, але гнучкої моделі інвестиційного рішення. У цій моделі процес прийняття інвестиційного рішення має пройти наступні етапи:

- групування та відбір ідей щодо можливих інвестицій;
- оцінка проектів і оцінка потоків доходів і витрат, які будуть отримані протягом життєвого циклу інвестиційної цілі;
- ефективність більшості проектів - враховуються економічні та фінансові межі та обмеження щодо відносності та можливих ризиків;
- вибір методів рефінансування з урахуванням економічної політики підприємства;
- виконання інвестиційних проектів;
- контроль зроблених параметрів у порівнянні з попередніми прогнозами.

Інвестиції стосуються залучення ресурсів для основних фондів, які використовуються для виробництва. Характерним для інвестиційного рішення є те, що придбання та використання капітальних благ, включаючи витрати та доходи, розподіляються на кілька періодів. Використання капіталу компанією включає значний елемент часу у виробничий процес, для якого створення послуг не є корисним у момент виробництва або продажу капітальних товарів, а має плануватися протягом кількох періодів. Тому для правильної оцінки інвестиційних альтернатив слід враховувати часову вартість грошей. Крім того, ризик у прийнятті інвестиційних рішень більший, ніж у решти компаній. Усі рішення вимагають прогнозування майбутнього, але у випадку інвестиційних товарів завжди слід розширювати прогноз на наступний період, коли є невизначеність. Важливими є фактори, які впливають на прийняття менеджерами рішень щодо того, який обсяг боргових зобов'язань використала структура капіталу компанії. Це важливо, оскільки визначає вартість капіталу, яка широко використовується як критерій оптимальних інвестиційних рішень.

Поведінка менеджерів щодо використання джерел фінансування для

фінансування інвестицій є важливим питанням з точки зору теорії та практики. Визначення джерел фінансування для фінансування інвестиції з точки зору практики залучення інтересів власників, кредиторів, потенційних інвесторів та корпоративних менеджерів. Взаємозв'язок фінансування з прийняттям інвестиційних рішень з точки зору теорії все ще обговорюється у фінансовій літературі. Є два питання, які обговорюються у фінансовій теорії, щоб пояснити зв'язок. По-перше, чи існує взаємодія між інвестиціями та рішеннями щодо левериджу. По-друге, відмінності у прогнозах щодо напрямку та форми взаємозв'язку рішень щодо фінансування (у виборі внутрішнього та зовнішнього капіталу) та інвестиційних рішень також пов'язані з рівнем левериджу.

1.2. Система оцінок ефективності інвестиційних рішень

Будь-яке інвестиційне рішення має ряд подібних характеристик, визначення яких дозволяє сформулювати дієву систему оцінок ефективності та відповідні до них методи оцінювання, що надають якісну інтерпретацію кількісно визначеним параметрам ефективності. До таких характеристик, що мають важливість для встановлення методів обґрунтування, слід віднести такі:

- зазвичай вимагають значних фінансових ресурсів,
- викликають відносно тривале заморожування капіталу та його низьку ліквідність,
- мають відносно високий ризик,
- визначають рівень майбутніх вигод,
- характеризуються унікальністю технології,
- мають наслідки, що розповсюджуються в часі і зазвичай є незворотними,
- роблять майбутній успіх чи невдачу залежними від прогнозів.

Точність інвестиційних рішень впливає на міру конкурентоспроможності реципієнта інвестиційного капіталу, його частку на ринку, а також здатність генерувати та збільшувати доходи. В результаті неправильних рішень щодо типу, розміру та структури інвестиційних витрат в активи це може призвести до зниження ліквідності, фінансової стабільності та гнучкості підприємства, а в крайньому випадку – до фінансово-економічних та організаційних проблем, що загрожують банкрутством, включаючи втрату капіталу.

Метою інвестицій і витрат, реалізованих на їх впровадження в рамках рішення, є отримання запланованих ефектів, що є прийнятними для всіх учасників інвестиційного процесу. До них належать видові ефекти, структурні, мікро- та макроекономічні кількісні, якісні та соціальні ефекти. Особливе значення мають ефекти, які створюють матеріальні та нематеріально-правові умови подальшого розвитку шляхом збільшення виробничого потенціалу та підвищення ступеня, конкурентоспроможності, підвищення результативності використання та ефективності управління наявними господарськими ресурсами.

Створення власної інвестиційної стратегії неминує ставить перед собою проблему вибору оптимального способу інвестування, який найбільше відповідає цілям і очікуванням інвестора. Для цього з кожним типом інвестування (або розміщення), природно, пов'язані два поняття: прибутковість і ризик. Під рентабельністю розуміють рівень прибутку, який забезпечують інвестиції. Найпоширенішим способом вираження прибутковості є вираз у відсотках, оскільки це дає нам порівнянну картину прибутковості різних інвестиційних інструментів. Існує кілька способів розрахунку прибутковості інвестицій, але для спрощення використовується наступна формула розрахунку:

$$П = [(КС - ПС) / ПС] \times 100 \quad (1.1)$$

де П – прибуток (%)

КС, ПС – кінцева сума надходжень, грн.;

ПС – початкова сума інвестицій, грн.

Враховуючі складність відносин у системі відносин «інвестор-реципієнт», то можна стверджувати, що інтереси кожної зі сторони можуть бути протилежними. Тому система оцінювання ефективності інвестиційного рішення повинна враховувати необхідність дотримання вимоги одночасного досягнення цілей даної системи учасників. В цих умовах доцільними методами оцінювання слід вважати такі.

Оцінка цінності для кожної сторони інвестицій в системі зацікавлених сторін «інвестор-реципієнт». Діяльність управління підприємством пов'язана з дедалі більшою кількістю зацікавлених сторін, і ці зацікавлені сторони мають дедалі глибший вплив на капітальні проекти бізнесу. Це збільшує невизначеність прийняття рішень і має вирішальний вплив на успіх або провал інвестиційного рішення. Оцінка цінності для зацікавлених сторін передбачає завчасне врахування присвоєння зацікавленими сторонами цінності в процесі прийняття рішень, поєднання фінансового аналізу з нефінансовим аналізом, надання підтримки для прийняття рішень, розуміння всієї цінності рішення та уникнення впливу невизначеності. Відповідно до різних витрат і вигод оцінка цінності для зацікавлених сторін вимірює ризик відповідно та долає недоліки, які вважають ризик витрат і ризик вигоди однаковими в традиційній оцінці фінансового індексу. Водночас при визначенні ваги враховуються очікування зацікавлених сторін, і тоді ваги фінансових показників будуть відносно зменшені, а в той же час вага індикаторів екологічної ефективності, ймовірно, збільшиться. Таким чином, він може координувати результати рішень і вимоги зацікавлених сторін.

Багатокритеріальний метод оцінки ефективності інвестиційних рішень. Багатокритеріальний метод оцінки може допомогти компанії систематично оцінювати проект відповідно до різних або невимірних множинних критеріїв. По-перше, необхідним є встановлення вагових коефіцієнтів, що визначаються відповідно до важливості цілей оцінювання. Наступним кроком є оцінювання ефективності інвестиційних рішень відповідно до різних стандартів.

Підсумковим кроком є розрахунок загального балу відібраних проектів і вибір кращого на основі максимальної оцінки за результатами розрахунку. Основна мета багатокритеріального методу оцінки полягає в тісному поєднанні економічного аналізу, соціального аналізу та оцінки впливу на навколишнє середовище. Підприємствам, які приймають однозначне рішення та приймають незначні рішення, метод оцінки за багатьма критеріями може допомогти їм знайти найкращий проект. Але цей метод також має свій недолік: важко отримати оптимальне рішення, яке задовольнило б усіх зацікавлених сторін, оскільки важливість різних зацікавлених сторін для мети проекту різна, що відображається у незбалансованості балів, що відображають значущість кожного з параметрів ефективності для кожної зі сторін системи «інвестор-реципієнт».

Значущі для майбутнього розвитку підприємств економічні ефекти від інвестицій оцінюються не лише з позиції статичної оцінки. Важливим є не тільки розмір ефекту та ефективності, а й динаміка, а й напрями інвестування. Коли вони підпорядковані раціонально визначеним цілям економічного розвитку, інвестиції забезпечують їх досягнення. Таким чином, вони значною мірою залежать від достовірності, універсальності та точності аналізів та оцінок доцільності та доцільності інвестицій, які здійснюються на попередній стадії їх реалізації з урахуванням їх типу, масштабу, місця розташування та інвестора.

1.3 Науково-методичні засади управління ефективністю інвестиційних рішень

Беручи далі до уваги детермінанти інвестиційних рішень, слід також зазначити, що вони пов'язані з ризиками, умовами реалізації інвестицій, мотивацією інвесторів та реципієнтів інвестиційного капіталу, що безпосередньо пливає на доступність джерела фінансування. Ці детермінанти вимагають застосування управлінського інструментарію, орієнтованого на

урахування к внутрішніх, так і зовнішніх факторів, що впливають на ефективність інвестиції.

Прийняття рішення залежить від можливостей і умов фінансування запланованих інвестиційних проєктів і співвідношення між вартістю капіталу, залученого в дану інвестицію, і ефектами від її реалізації. Тому в процесі прийняття рішень слід враховувати власні та зовнішні фінансові можливості, які, однак, потребують визначення фінансового стану підприємства, що приймає та реалізує інвестиційне рішення. Це пов'язано з тим, що на здатність інвестувати впливають вищезазначені економічні результати підприємства, які відображаються в його накопичувальній здатності та можливості залучення капіталу, необхідного в інвестиційному процесі на вигідних умовах. Отже, функціонування та розвиток підприємства вимагає підготовки та реалізації фінансової стратегії, яка забезпечить ефективне поєднання процесів фінансування та інвестування, управління ефективністю інвестиційних рішень.

Інвестиційні детермінанти, у свою чергу, в основному походять від ринкових механізмів регулювання та державної політики. Крім того, на них впливає загальний стан і економічна ситуація в даній країні, а також світова економічна ситуація. Також варто підкреслити, що рівень очікуваного попиту на пропоновані продукти чи послуги дуже сильно впливає на інвестиційну активність компанії, оскільки відсутність можливостей для зростання, навіть за бажаного розвитку інших умов для інвестування, перешкоджає рішення про реалізацію даної інвестиції.

Управління ефективністю інвестиційних рішень займає певне місце в загальній системі управління бізнесом.

Оцінювання ефективності повинно відповідати системі вимог, що формуються відносно об'єкта обґрунтування. Такими вимогами у системному виміру є наступні (рис. 1.3).

Оцінювачі також повинні чітко визначити зацікавлені сторони, потреби та пріоритети яких слід враховувати під час оцінювання відповідності. Це включає бенефіціарів, а також фінансування, нагляд або впровадження

партнерів та установ. Особливу увагу слід приділити бенефіціарам. Власність втручання є важливою, і бенефіціари вважаються перш за все основними зацікавленими сторонами у визначенні пріоритетів і потреб. Залежно від втручання також може бути доцільним розглянути національні та субнаціональні (де це можливо) потреби, місцеві стратегії для вирішення потреб і ступінь, до якого втручання узгоджується з цими потребами. Інституційні потреби можуть включати, але не обмежуватися ними, потреби донорів, тобто відповідність можна оцінювати в контексті політики, включно з тими, де немає явного донора, а натомість є партнери у втручанні (наприклад, у випадку зміни стратегічних та тактичних орієнтирів інвестиційної політики).

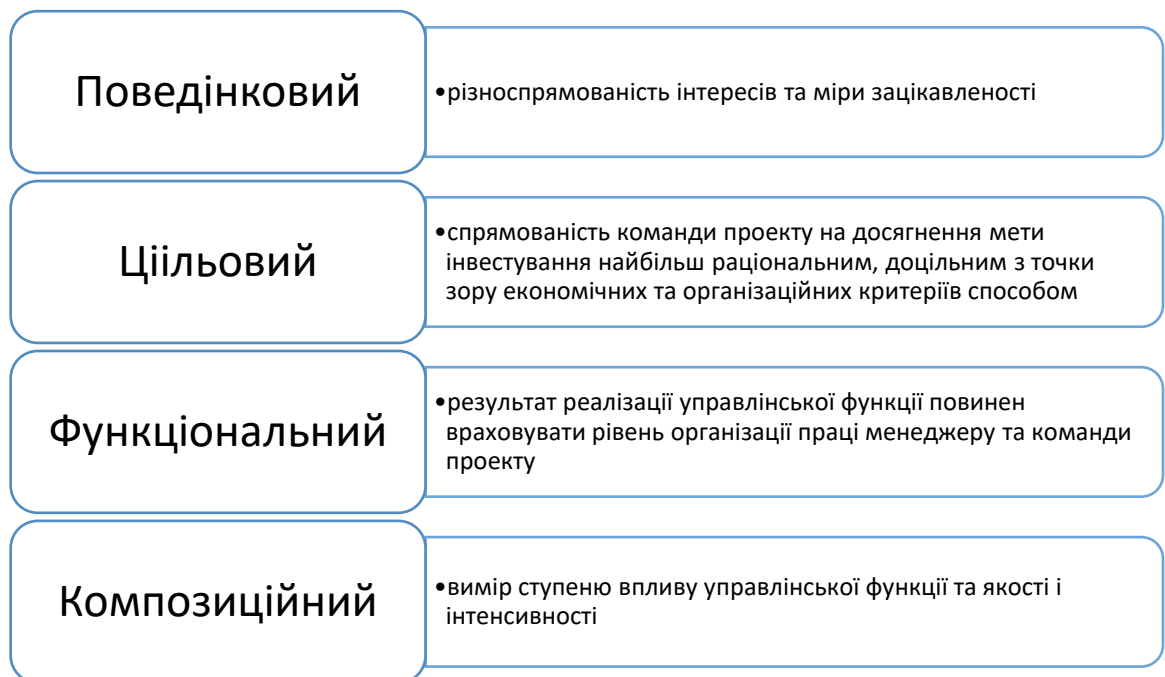


Рисунок 1.3 – Системний вимір принципів оцінювання управління ефективності інвестиційних рішень*

*Систематизовано автором на основі []

Ціільовий підхід засновано на припущенні, що головною метою інвестиційної діяльності загалом та окремого інвестиційного рішення в загальній системі менеджменту є спрямованість команди проекту на досягнення мети інвестування найбільш раціональним, доцільним з точки зору

економічних та організаційних критеріїв способом. Відповідно до цього трактування управління ефективністю інвестиційного рішення вимірюється мірою досягнення в інвестиційному проєкті характеристик, що свідчать про міру наближення до головних цілей інвестиційної діяльності. Певні дослідники та науковці застосовують специфічну назву для цього принципу управління: системна ефективність управління, продуктивність або результативність управління [5].

Оцінка управління ефективністю інвестиційного рішення за поведінковим принципом базується на припущенні того, що вимір ступеня задоволення потреб учасників системи «інвестор-реципієнт» повинен ураховувати різноспрямованість інтересів та міри зацікавленості в отриманні конкретного результату інвестування – соціальному, організаційному, технічному, економічному, екологічному тощо. У змісті груп цілей та інтересів слід відрізняти зовнішні щодо інвестиційного проєкту (власники зовнішніх інвестицій, споживачі, представники логістичного ланцюга, державні органи тощо) та внутрішні цілі та інтереси (учасники команди проєкту, менеджер проєкту, керівництво підприємства). Щодо команди проєкту велика увага в процесі оцінки повинна приділятися якості виконання трудової функції, умовам реалізації управлінського процесу, рівню ефективності комунікацій між менеджером проєкту та командою та команди в цілому.

Композиційний підхід до оцінювання управління ефективності інвестиційного рішення базується на припущенні того, що важливим є вимір ступеню впливу управлінської функції та якості і інтенсивності її реалізації на результати реалізації інвестиційного проєкту в цілому та окремих його інвестиційних стадій. В межах композиційного підходу можна сформулювати перелік показників, за якими надається характеристика результатів або ефектів в абсолютному вимірі за підсумками ухвалення та реалізації інвестиційного рішення, зокрема:

- продуктивність ухвалення та реалізації інвестиційного рішення командою проєкту;

- величина оптимізації початкових інвестиційних витрат та поточних інвестиційних витрат;
- величина приросту прибутку за підсумками реалізації інвестиційного рішення;
- величина приросту реалізації продукції за підсумками реалізації інвестиційного рішення.

Функціональний підхід до оцінювання управління ефективності інвестиційного рішення базується на припущенні того, що результат реалізації управлінської функції повинен враховувати рівень організації праці менеджера та команди проекту, умови комунікацій та прийняття рішень в команді проекту, порівнюючи при цьому абсолютну величину результатів у кількісному вигляді та витрати (часу або у вартісній формі) управлінської функції загалом.

У межах функціонального підходу результат оцінювання управління ефективності інвестиційного рішення (ефект) управлінської праці вимірюють, зокрема, наступними показниками:

- продуктивність управлінської праці;
- зменшення трудомісткості управлінських робіт;
- скорочення управлінського персоналу, термінів обробки інформації;
- скорочення втрат робочого години;
- зменшення плинності управлінських кадрів тощо.

Головним критерієм оцінки ефективності управління за поведінковим підходом є досягнення балансу інтересів всіх зацікавлених у результатах діяльності організації груп. У таблиці 1.2 подано перелік основних наукових підходів до кількісного оцінювання управління ефективністю інвестиційних рішень.

Оцінка релевантності допомагає користувачам зрозуміти, чи правильно втручання. Це дозволяє оцінювачам оцінити, наскільки чітко цілі втручання та впровадження узгоджені з потребами бенефіціарів та зацікавлених сторін, а також пріоритетами, що лежать в основі втручання. Він досліджує, чи цільові зацікавлені сторони вважають втручання корисним і цінним.

Релевантність є доречним міркуванням протягом циклу програми чи політики від розробки до впровадження інвестиційного рішення. Його можна проаналізувати за чотирма потенційними елементами для аналізу: відповідність потребам бенефіціарів і зацікавлених сторін, відповідність контексту, відповідність якості та дизайну та актуальність у часі. Вони обговорюються більш детально під елементами для аналізу. Вони повинні бути включені відповідно до мети оцінювання та не є вичерпними. Оцінка відповідності повинна починатися з визначення того, чи є цілі втручання адекватно визначеними, реалістичними та здійсненими, а також чи результати можна перевірити.

Можливо, найважливішим елементом для аналізу відповідності є оцінка того, наскільки втручання відповідає потребам і пріоритетам інвесторів та реципієнтів. Цей аналіз дає зрозуміти, на які проблеми спрямоване втручання та чому. Інвестори та реципієнти є головними зацікавленими сторонами для втручання, і їх слід враховувати на всьому протязі. Інвесторами та реципієнтами не обов'язково є люди, які отримують прямі послуги. Залежно від типу втручання, бенефіціари можуть бути (набагато) вище за течією в ланцюжку результатів. Наприклад, втручання може бути спрямоване на підвищення спроможності національної аудиторської служби. Ці покращені можливості посилять управління державними фінансами та, зрештою, сприятимуть досягненню цілей сталого розвитку, таких як покращення охорони здоров'я та освіти. Але бенефіціари з метою оцінки підтримки спроможності зосереджуватимуться на персоналі аудиторського офісу як основних бенефіціарах. Чітке визначення інвесторів та реципієнтів (основних і вторинних) є необхідним першим кроком до оцінки відповідності.

Таблиця 1.2 - Основні наукові підходи до кількісного оцінювання управління ефективністю інвестиційних рішень

Назва показника	Умовне позначення	Міжнародна назва показника
Статичні методи оцінювання ефективності інвестицій		
Термін окупності	<i>PP</i>	<i>Payback Period</i>
Коефіцієнт ефективності інвестицій	<i>ARR</i>	<i>Accounting Rate of Return</i>
Динамічні методи оцінювання ефективності інвестицій		
Чистий дисконтований дохід	<i>NPV</i>	<i>Net Present Value</i>
Внутрішня норма дохідності	<i>IRR</i>	<i>Internal Rate of Return</i>
Індекс дохідності	<i>PI</i>	<i>Profitability Index</i>
Модифікована внутрішня норма дохідності	<i>MIRR</i>	<i>Modified Internal Rate Of Return</i>
Дисконтований термін окупності	<i>DPP</i>	<i>Discounted Payback Period</i>
Альтернативні методи оцінювання ефективності інвестицій		
Стратегічна чиста приведена вартість	<i>SNPV</i>	<i>Strategic Net Present Value</i>
Скорегована поточна вартість	<i>APV</i>	<i>Adjusted Present Value</i>
Економічна додана вартість	<i>EVA</i>	<i>Economic Value Added</i>
Грошова додана вартість	<i>CVA</i>	<i>Cash Value Added</i>
Ринкова додана вартість	<i>MVA</i>	<i>Market Value Added</i>
Рентабельність інвестицій за грошовим потоком	<i>CFROI</i>	<i>Cash Flow Return on Investment</i>
Рентабельність інвестованого капіталу	<i>CROCI</i>	<i>Cash Return on Capital Invested</i>
Реальні опціони	<i>ROV</i>	<i>Real option valuation</i>
Альтернативні методи <i>SEE</i> -аналізу		
Вхідні (загальної продукції процесу)	<i>V, Z, G</i>	<i>SEE-analysis</i>
Результативності процесу	<i>R, J_R</i>	—
Ефективності (якісної складової результативності)	<i>E_i, E_{li}, J_{Ei}, E_{2i}, J_{E2i}, J_{Eli}</i>	—
Оцінювання компонент ефективності	<i>D_{Zi}, D_{Gi}, S_i</i>	—

У таблиці 1.3 подано перелік основних наукових підходів до якісного оцінювання управління ефективністю інвестиційних рішень.

Таблиця 1.3 - Основні наукові підходи до якісного оцінювання управління ефективністю інвестиційних рішень

Ознака класифікації	Група класифікації	Методи аналізу інвестиційного потенціалу
За підходом до розробки управлінських рішень	Оперативні	– Метод американської асоціації управління; – Метод інтегрального критерію; – Метод таксономічного показника; – Графічна методика Зав'ялова
	Стратегічні	– STEP-аналіз; – SPACE-аналіз; – PIMS-аналіз; – SEE-аналіз
За принципом формування інформаційної бази	Критеріальні	– SPACE-аналіз; – GAP-аналіз; – PIMS-аналіз; – Методика Градова щодо детермінантів «національного ромба»; – Метод інтегрального критерію; – Метод таксономічного показника; – SEE-аналіз
	Експертні	– STEP-аналіз; – Метод американської асоціації управління; – Метод рангів; – Графічна методика Зав'ялова
За способом відображення кінцевих результатів	Графічні	– Метод вивчення профілю об'єкта; – Графічна методика Зав'ялова
	Математичні	– Метод американської асоціації управління; – Метод рангів; – Метод інтегрального критерію; – Метод таксономічного показника – SEE-аналіз
	Логістичні	– STEP-аналіз; – SPACE-аналіз; – GAP-аналіз; – LOTS-аналіз; – PIMS-аналіз
За підходом в оцінюванні	Індикаторні	– STEP-аналіз; – SPACE-аналіз; – GAP-аналіз; – LOTS-аналіз; – SEE-аналіз; – Метод інтегрального критерію; – Метод таксономічного показника

Зауважимо, що поняття «ефективність управління» має зв'язок з деякою неоднозначністю трактування понять «ефект» і «ефективність». Ефект є підсумком або результатом інвестування коштів до створення інвестиційного об'єкту, в той час як ефективність характеризується відношенням ефекту до витрат інвестиційних коштів, щоб забезпечити отримання зазначеного ефекту та досягти бажаного для системи «інвестор-реципієнт» результату. Отже, ефективність є відносною мірою ефекту, що припадає на одиницю витрат

інвестиційних ресурсів, які будуть інвестовані для отримання бажаного для всіх учасників проєкту результату. Якщо ототожнювати ефект управління ефективністю інвестиційного рішення з його результативністю, а витрати-інвестування саме системи управління власне ефективністю інвестиційного рішення, то можна дійти до такого відображення у логічній формі підходу до оцінювання ефективності саме управління:

$$PUEI = \Pi / OI \quad (1.1.)$$

де $PUEI$ – результативність управління ефективністю інвестиційного рішення;

Π – прибуток, отриманий від вкладення інвестицій, грн.;

OI – обсяг інвестицій, що зумовили отримання прибутку, грн.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ТА МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Система підходів до оцінювання та аналізу прибутковості інвестиційного рішення

Для аналізу прибутковості інвестиційного рішення можна використовувати кілька методів, кожен з яких зосереджується на різних аспектах діяльності компанії. Проте є деякі основні методи, які зазвичай використовують більшість менеджерів інвестиційного проєкту.

Слід підкреслити що найосновнішим і фундаментальним із цих методів є метод оцінювання беззбитковості господарювання, який використовується для визначення того, скільки прибутку потрібно отримати, щоб покрити постійні та змінні витрати за створенням та запуском до експлуатації інвестиційного об'єкту. Іншими словами, це допомагає вам визначити, скільки вам потрібно заробляти на продажах, щоб залишатися в бізнесі. Щоб дізнатися більше, прочитайте нашу статтю про аналіз беззбитковості та про те, як розрахувати точку беззбитковості.

Іншим поширеним методом є аналіз коефіцієнта прибутковості, що сфокусовано на комбінаційному поєднанні коефіцієнтів маржі та прибутку. Після розрахунку зазначені коефіцієнти можуть дати уявлення команді проєкту про ефективність інвестиційного рішення, порівнюючи їх із галузевими еталонними показниками.

Достатньо простим способом є створення власного шаблону аналізу прибутковості в Google Таблицях або Excel, виконавши наведені нижче дії та додавши відповідні формули до своєї електронної таблиці. Це також полегшить періодичне повторення аналізу, що настійно рекомендується.

1. Зберіть дані

Це дуже важливий крок, який вимагає врахування абсолютно всіх витрат, у тому числі тих, які опосередковано сприяють і які легко не помітити. Відсутні витрати можуть вводити в оману, змушуючи вас думати, що певні продукти чи клієнти більш чи менш прибуткові, ніж вони є насправді. Щоб приймати розумні рішення, вам потрібні точні дані.

2. Аналіз беззбитковості

Цей метод зазвичай використовується у фінансовому плануванні, особливо коли ви плануєте інвестувати в новий бізнес або продукт. Аналіз беззбитковості допомагає оцінити, скільки вам потрібно продати, щоб покрити всі витрати, також відомий як беззбитковість. Щоб дізнатися більше про це та про те, як ви можете провести власний аналіз беззбитковості, перегляньте нашу статтю про те, як розрахувати точку беззбитковості.

3. Аналіз коефіцієнта прибутковості

Аналіз коефіцієнта прибутковості зосереджується на двох типах коефіцієнтів: маржі та прибутку. Є багато можливих співвідношень, які ви можете використовувати, але ви можете знайти деякі з найпоширеніших нижче.

В ідеалі ви повинні розраховувати ці коефіцієнти окремо для різних продуктів, клієнтів тощо. Чим більше ви зможете їх розбити, тим ціннішим буде аналіз з точки зору підвищення продуктивності та прибутковості.

Маржа валового прибутку

Ця маржа порівнює валовий прибуток із доходом від продажів, що показує, скільки заробляє компанія, враховуючи витрати на виробництво товарів і послуг (COGS). Високе значення говорить про те, що операції є ефективними, оскільки можна покрити всі витрати, а бізнес все ще має чистий прибуток.

$$\text{МВП} = \text{ПІ} / \text{ОП} \quad (2.1)$$

де МВП – маржа валового прибутку

ПІ – прибуток від інвестицій, грн.;

ОП – обсяг продажів за результатами інвестиційного проекту, грн..

Маржа інвестиційного прибутку.

Маржа інвестиційного прибутку виражає прибуток до вирахування відсотків і податків (ЕВІТ) як відсоток від продажів. Високе значення цього коефіцієнта свідчить про те, що бізнес може комфортно оплачувати свої витрати та має більше шансів вижити, якщо бізнес сповільниться або ціни потрібно буде знизити на конкурентоспроможній основі.

$$\text{МІП} = \text{ЕВІТ} / \text{ОП} \quad (2.2)$$

де МІП – маржа інвестиційного прибутку;

ЕВІТ - прибуток до вирахування відсотків і податків

Маржа чистого прибутку.

Маржа чистого прибутку дає загальну картину того, наскільки прибутковим є бізнес після врахування всіх витрат, включаючи податки та відсотки. Хоча це й забезпечує міру прибутковості, яка враховує все, це може бути недоліком. Оскільки враховується все, сюди також входять одноразові випадки: прибутки чи втрати, які навряд чи повторяться, що може створити спотворену картину.

$$\text{МЧІП} = \text{ЧП} / \text{ОП} \quad (2.3)$$

де МЧІП - маржа чистого інвестиційного прибутку;

ЧП – чистий прибуток , грн.

Маржа грошового потоку

Цей коефіцієнт вимірює здатність підприємства перетворювати продажі на готівку, показуючи співвідношення між готівкою, отриманою в ході звичайної діяльності, та продажами.

$$\text{МГП} = \text{ОГП} / \text{ОП} \quad (2.4)$$

де МГП - маржа грошових потоків;

ОГП – операційні грошові потоки / продажі

Рентабельність активів

Цей коефіцієнт показує чистий прибуток по відношенню до загальних активів. Іншими словами, він вимірює здатність компанії отримувати прибуток, використовуючи свої активи: він показує, скільки прибутку отримується після сплати податків на кожен долар, що володіє активами.

$$PIA = \frac{ЧП}{IA} \quad (2.5)$$

де PIA - рентабельність активів;

ЧП – чистий інвестиційний прибуток;

IA - активи, придбані внаслідок реалізації інвестиційного проекту, грн.

Цей коефіцієнт показує чистий прибуток відносно акціонерного капіталу. Іншими словами, він показує норму прибутку на гроші, вкладені в компанію інвесторами.

2.2. Аналіз показників рентабельності інвестиційного рішення

Аналітики та інвестори використовують коефіцієнти прибутковості, щоб виміряти й оцінити здатність підприємства акумулювати доходи (прибуток) відносно інвестованого капіталу, активів та пасивів балансу, операційних витрат і власного капіталу протягом інвестиційного періоду або планового горизонту. Вони показують, наскільки ефективно підприємство-реципієнт використовує інвестиційні ресурси для отримання прибутку та доходів для власників капіталу.

Вищий коефіцієнт свідчить про те, що компанія є прибутковою та генерує достатній дохід, прибуток і грошовий потік. Цей коефіцієнтний аналіз стане в нагоді під час проведення порівняльного аналізу з вашими конкурентами на ринку або навіть із попередніми періодами, щоб зрозуміти поточний фінансовий стан вашої фірми. Оцінку інтенсивності та ефективності діяльності підприємства проводять не лише за показником прибутку, а й за показниками рентабельності.

Рентабельність інвестиції – це показник у відносному вимірі, що демонструє рівень ефективності (прибутковості) інвестиційної активності підприємства-реципієнта чи його окремого етапу у межах планового горизонту реалізації інвестиції.

Показники рентабельності інвестицій більш глибоко та повноцінне, ніж просто показник прибутку, свідчать про підсумкові результати інвестиційної

активності підприємства, оскільки їх величина характеризує кількісне співвідношення прибутку з інвестованим капіталом чи використаними інвестиційними ресурсами.

Головними завданнями моніторингу та діагностики показників рентабельності інвестицій є такі:

- оцінка показників рентабельності інвестицій в динамічному аспекті та оцінювання перспективної тенденції зміни траєкторії їх поведінки;
- обґрунтування міри та ступеня впливу факторів на зміну показника рентабельності інвестиційної діяльності;
- виявлення резервів та факторів, що безпосередньо впливають на можливе підвищення рівня рентабельності, що, відповідно, характеризує зростання (зменшення) загального рівня прибутковості використання інвестованого капіталу в розвитку господарської діяльності підприємства.

Для аналізу показників рентабельності використовують джерела:

- бізнес-план (інвестиційний план, або бізнес-проект);
- ф. 1 «Баланс»,
- ф. 2 «Звіт про фінансові результати»;
- кошториси, калькуляція (планові та звітні);
- інформація про актуальні ціни на запаси, матеріали, продукцію, що випускається у результатів інвестування капіталу (прайс-листи).

Залежно від поставленої мети, доцільним є розрахунок різних видів рентабельності, що характеризує відношення результату до витрат, що призвели до отримання саме цього результату. З цієї позиції виконаємо аналіз певних коефіцієнтів, що висвітлюють рівень рентабельності інвестицій для умов ТОВ «Нові технології». Зробимо розрахунки на основі даних підприємства ТОВ «Нові технології».

1. Рентабельність інвестованого капіталу:

$$2020: \frac{1188,0}{6932,0} * 100 = 17,1\%$$

$$2021: \frac{1328,0}{7118,0} * 100 = 18,7\%$$

$$\text{Абсолютне відхилення PI} = 18,7 - 17,1 = 1,6\%$$

Рентабельність у 2021 р мала тенденцію до збільшення з рівня 17,1% до 18,7, тобто слід констатувати зростання обсягів прибутку на 1 грн інвестованого капіталу для підприємства ТОВ «Нові технології».

2. Рентабельність за сумою інвестованих активів:

$$2020: \frac{951,0}{4551} * 100 = 20,8\%$$

$$2021: \frac{1073,6}{8232,1} * 100 = 13,0\%$$

$$\text{Відхилення в абсолютному вимірі PIA} = 13,0 - 20,8 = -7,8\%$$

Рентабельність за сумою активів протягом аналізованого періоду, знизилась на 7,8%, тобто знизився рівень ефективності залучення активів та майна до інвестиційної діяльності підприємства на правах власного капіталу. Це пояснюється частково причиною зменшення чистого прибутку господарської діяльності, крім того мало місце збільшення ринкової артості основних засобів, оборотних і необоротних активів, зі зниженням оборотності активів.

3. Рентабельність за сумою поточних активів:

$$2020: \frac{951,7}{3581} * 100 = 26,6\%$$

$$2021: \frac{1073,6}{4521} * 100 = 23,7\%$$

$$\text{Відхилення в абсолютному вимірі РПА} = 23,7 - 26,6 = -2,9 \%$$

Отримані дані засвідчують, що у 2021 р. 1 грн. інвестованого капіталу у поточні активи підприємства дозволив отримати прибуток у розмірі 0,237

грн/грн. Водночас даний прибуток скоротився за цей період відносно значення 0,266 грн/грн. у 2020 р. для ТОВ «Нові технології».

4. Рентабельність за сумою власного інвестиційного капіталу:

$$2020 : \frac{951,7}{402} * 100 = 236,7\%$$

$$2021: \frac{1073,6}{613} * 100 = 175,1\%$$

Відхилення в абсолютному вимірі РВІК = 175,1 – 236,7 = –61,6 %

Виходячи з наведених обґрунтувань, доцільно зробити наступні висновки. Величина прибутку, який отримує підприємств внаслідок реалізації інвестиційного проекту, що призводиться на одиницю вартості власного капіталу, має тенденцію до зменшення з 541,2% до 176,5% з 2020 р. до 2021 р.

5. Рентабельність зовнішніх джерел фінансування інвестиції:

$$2020: \frac{951,7}{4158} * 100 = 22,9\%$$

$$2021: \frac{1073,6}{7621} * 100 = 13,9\%$$

Відхилення в абсолютному вимірі РЗК = 13,9 – 22,9 = – 9 %

Величина прибутку, що приходить на 1 грн. зовнішніх джерел фінансування інвестиції у період 2020-2021 рр має тенденцію до зниження на 9% (до 13,9% у 2021р. до 22,9% у 2020 р.).

6. Рентабельність використання інвестованого капіталу (за рахунок власних джерел):

$$2020: \frac{951,7}{401} * 100 = 237,3\%$$

$$2021: \frac{1073,6}{613} * 100 = 175,1\%$$

Відхилення в абсолютному вимірі РІК = 175,1 – 237,3 = – 62,2 %

Рентабельність використання інвестованого капіталу (за рахунок власних джерел) має тенденцію до зниження з рівня 237,3% до 175,1 %. Як причини цього можна назвати скорочення темпів збільшення загального обсягу прибутку та прискоренням збільшення суми власних джерел.

7. Рентабельність основних засобів, створених в результаті інвестування капіталу:

$$2020: \frac{951,7}{746} * 100 = 127,6\%$$

$$2021: \frac{1073,6}{3575} * 100 = 30,0\%$$

$$\text{Відхилення в абсолютному вимірі РОСІ} = 30,0 - 127,6 = -97,6 \%$$

Рентабельність основних засобів, створених в результаті інвестування капіталу, протягом досліджуваного періоду має тенденцію до зменшення, тобто на 1 грн отриманого прибутку від інвестованого капіталу частка прибутку має тенденцію до зменшення з уменшилась величина прибутку, приходящаяся на одиницю стоимости средств с 127,6 % у 2020 р. до 30,0% у 2021 р. (або зменшення склало 97,6%).

8. Рентабельність інвестиційних витрат (обернена характеристика для визначення кількості періодів окупності):

$$2020: \frac{951,7}{5504,8} * 100 = 17,3\%$$

$$2021: \frac{1073,6}{6282,3} * 100 = 17,1\%$$

$$\text{Відхилення в абсолютному вимірі РІВ} = 17,1 - 17,3 = 0,2 \%$$

Протягом 2021 р. можна констатувати зменшення Рентабельність інвестиційних витрат (або кількість періодів окупності) на 0,2% або з 17,3% до 17,1%.

9. Рентабельність інвестиційних витрат на матеріали:

$$2020: \frac{951,7}{2002,2} * 100 = 47,5\%$$

$$2021: \frac{1073,6}{2451,4} * 100 = 43,8\%$$

$$\text{Відхилення в абсолютному вимірі РІВМ} = 43,8 - 47,5 = -3,7 \%$$

Величина прибутку в інвестиційному проекті у 2021 р., що припадає на 1 грн. витрат на матеріали, зменшується на 3,7% відповідно до значення 47,5% у 2020 р.

10. Рентабельність інвестиційних витрат на трудові та інтелектуальні ресурси:

$$2020 \text{ р.: } \frac{951,7}{1715,9} * 100 = 55,5\%$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{1073,6}{2091,8} * 100 = 51,3\%$$

$$\text{Відхилення в абсолютному вимірі РТЗ} = 51,3 - 55,5 = -4,2\%$$

Рентабельність інвестиційних витрат на трудові та інтелектуальні ресурси за період 2020-2021 рр. має тенденцію до скорочення на 4,2% з 55,5% у 2020 р. до 51,3% у 2021 р.

Для візуалізації результатів обґрунтування показників рентабельності інвестиційного рішення зобразимо їх динаміку на рис. 2.1.

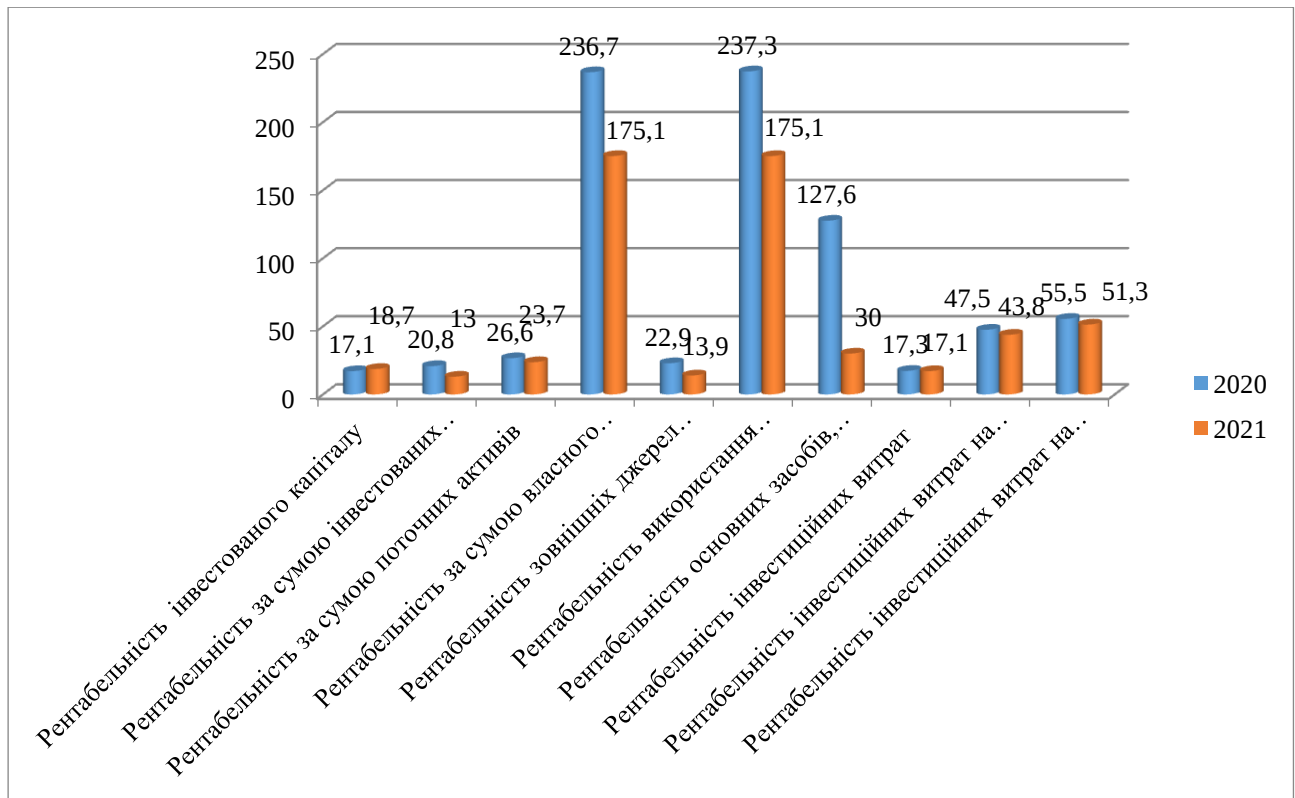


Рисунок 2.2 - Показники рентабельності інвестиційного рішення

Таким чином, для забезпечення зростання рівня прибутковості інвестиційного рішення та покращення його кількісних та якісних характеристик, на досліджуваному підприємстві повинні проводитися ряд організаційних заходів такого змісту:

- організаційні (ефективний розвиток та оптимізація виробничої та організаційної структури управління інвестиційною діяльністю, зокрема формування ефективної проектної команди, диверсифікація напрямів використання інвестованого капіталу, реструктуризація виробництва та його інноватизація);

- техніко-технологічні (оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів, що виробляються);

- соціально-економічні та інституціональні важелі та стимули (удосконалення системи заохочення, преміювання, оплати праці, оптимізація

функціональних зв'язків, прискорення терміну обіговості оборотних засобів) [9].

2.3 Науково-методичні підходи до підвищення рентабельності інвестиційного рішення

Розвиток ринкових відносин потребує приділяти увагу фінансовій політиці, особливо фінансовому стану суб'єктів господарювання. Оскільки економічна система взаємопов'язана, то починаючи з підприємства формується фінансове становище працівників, які на ньому працюють, галузі господарства, в якій функціонує дане підприємство, регіону та країни загалом.

Саме тому прибуток є метою інвестиційного рішення та основним фінансово-економічним показником успіху інвестиційної діяльності підприємства у сучасних ринкових умовах. Однак, для оцінки ефективності інвестиційного рішення через показники ефективності виробництва та господарської діяльності підприємства недостатньо використовувати лише показники прибутку від операційної діяльності. Тому, щоб дати характеристику ефективності інвестиційного рішення відносно показника абсолютної суми прибутку, доцільно використовувати відносний показник – рівень рентабельності, що вимірюється у відсотках.

Під сучасними умовами в першу чергу варто розуміти умови ринкової економіки, що призводять до необхідності підвищення ефективності роботи для отримання максимально можливого прибутку за умови зниження витрат на виробничу діяльність, підвищення конкурентоспроможності готової продукції або послуг, заснованих на принципах досягнень науково-технічного прогресу. Ефективність використання власного капіталу має велике значення при визначенні фінансових результатів діяльності підприємства.

Під рентабельністю інвестиційного рішення варто розуміти один із головних вартісних показників ефективності діяльності підприємства, який характеризує рівень віддачі активів, а також ступінь використання власного

капіталу у виробничих процесах. Рівень співвідношення прибутку з інвестиційними витратами чи авансованою вартістю доводить поняття рентабельності. У кожному розумінні вона є характеристикою, що виражає прибутковість від товарів чи надання послуг, і навіть загальну дохідність конкретного підприємства як суб'єкта господарської діяльності.

Показники рентабельності інвестиційного рішення у практиці управління підприємством та в загальній системі менеджменту застосовуються виходячи з таких завдань:

- оцінювання результатів інвестиційного рішення підприємства або окремої стадії інвестиційного проєкту;
- оцінювання параметрів ціноутворення на продукцію за результатом інвестиційного рішення та інвестиційної діяльності підприємства в цілому;
- дослідження та порівняння конкурентних позицій та інвестиційної привабливості схожих за змістом господарської діяльності підприємств, що представлені на ринку виробництва схожої або максимально наближеної продукції;
- вибору способів формування асортименту та структури вироблених товарів чи послуг;
- дослідження ступеня раціональності діяльності.

Проблема полягає в обмеженості інвестиційних ресурсів підприємства або організації, а отже виникає питання щодо створення таких умов діяльності, за яких з мінімальними витратами можна було б отримати більший прибуток. Різні підприємства можуть отримувати однаковий прибуток, проте способи її отримання зазвичай різняться. Цей факт є основною причиною для активного використання показників рентабельності інвестиційного рішення, оскільки їхня роль в оцінюванні суб'єкта економіки величезна. Це пов'язано з тим, що показники рентабельності не обмежуються і залежать від специфіки та сфери діяльності підприємств та організацій.

Варто також наголосити, що можливі способи реалізації внутрішніх та зовнішніх умов, спрямованих на підвищення ефективності діяльності,

характеризуються відмінностями щодо ступеня дії, можливості використання, а також контролю. З цієї причини для керівництва та системи менеджменту підприємств важливо безперервно вивчати та аналізувати масштаби роботи, форми контролю та методи підвищення ефективності інвестиційного рішення на всіх етапах здійснення інвестиційного проекту на підприємстві.

На рентабельність інвестиційного рішення можуть впливати різні чинники. Одні з них безпосередньо пов'язані з роботою конкретних підрозділів, продуктивності використання ресурсної бази, методів та факту впровадження досягнень науково-технічного прогресу.

При цьому зміна рівня будь-якого показника рентабельності з інвестиційного рішення залежить від економічних та організаційних, а також технічних аспектів виробництва та реалізації продукції або надання послуг. З цієї причини в процесі аналізу рентабельності інвестиційного рішення важливим є визначення факторів, що найбільше впливають на збільшення або зниження прибутковості, а також розробка необхідних заходів, що відповідають тій чи іншій ситуації [2].

Будь-які напрями та методи застосування факторів, здатних збільшити рентабельність, а також ефективність діяльності підприємства, можна умовно подати у вигляді сукупності дій:

1. Підвищення технічного оснащення виробництва. Цей етап полягає у впровадженні новітніх технологій, а також в автоматизації всіх процесів. При цьому до підвищення технічного оснащення можна віднести також впровадження нових видів сировини і матеріалів, що використовуються, зміни структури асортименту та інших характеристик продукції, що випускається, а також інші фактори, які можуть підвищити технічний рівень підприємства.

2. Удосконалення організації виробничих та трудових процесів. Зменшити інвестиційні витрати, збільшивши прибуток, можна шляхом здійснення реформ в організації виробничих процесів, форм та методів діяльності за умови розширення спеціалізації виробництва. Наприклад, шляхом поліпшення управління інвестиційними процесами та інвестиційними стадіями,

шляхами зниження витрат, оптимізацією використання оборотних засобів, зниженням транспортних витрат та іншими методами, які б підвищити якісні показники організації виробництва.

3. Зміни кількості та структури продукції. Одним із резервів зростання рентабельності підприємства є збільшення обсягу реалізації товарної продукції, адже чим більше продукції реалізується за інших рівних умов, тим більша сума прибутку, яка надає позитивний вплив на рентабельність. При цьому підвищення рентабельності підприємства за рахунок збільшення обсягів реалізації товарів можливе за допомогою:

- здійснення ефективної маркетингової політики у сфері збуту товарів;
- диверсифікації асортименту шляхом внесення до переліку взаємодоповнюючих та взаємозамінних товарів;
- регіональної диверсифікації діяльності (розширення регіону збуту);
- Розширення системи додаткових торгових послуг, пов'язаних з реалізацією товарів;
- Вироблення високорентабельної продукції та зняття з виробництва низькорентабельної.

4. Підвищення ефективності за рахунок удосконалення технології продажу продукції інвестиційного проєкту. На особливу увагу заслуговують такі показники, як швидкість переміщення оборотних коштів, скорочення запасів будь-яких типів, оптимізація логістичних ланцюгів та ланцюгів постачання з метою підвищення швидкості руху товарів до споживачів. Звичайно, такий підхід вимагає зовсім іншого способу контролю якості продукції та організації постачання.

5. Підвищення зацікавленості команди проєкту у позитивних результатах інвестиційного проєкту. Важливим чинником зростання рентабельності підприємства є підвищення продуктивності праці [3]. Зі зростанням продуктивності праці знижуються витрати в розрахунку на одиницю продукції, а отже, зменшується і питома вага заробітної плати в структурі собівартості. Для цього підприємство має активно використовувати різні мотиваційні засоби:

- перевести якнайбільше представників команди проєкту на відрядну форму оплати праці;
- надавати матеріальну допомогу представниками команди проєкту за отримані бонуси та бали;
- забезпечувати (компенсувати витрати) доставку співробітників на роботу та з роботи за погодженими маршрутами;
- організовувати санаторно-курортне лікування для працюючих та осіб із обмеженими можливостями, членів їх сімей;
- залежно від виду ступеня шкідливості умов реалізації інвестиційного проєкту проводити профілактичне оздоровлення та медичне обстеження працівників за рахунок підприємства;
- представникам команди проєкту, що працюються за умови погодинної форми, у більшому розмірі оплачувати роботу у понаднормовий час.

Таким чином, можна дійти невтішного висновку, що показники рентабельності підприємства мають особливо важливе значення в сучасних ринкових умовах, коли керівництву потрібно постійно приймати рішення для забезпечення прибутковості, а отже, фінансової стійкості підприємства. Чинники, що впливають на рентабельність виробництва, численні і різноманітні. Тому кожен суб'єкт господарювання має активно шукати всі можливі шляхи вдосконалення виробництва, підвищення конкурентоспроможності власної продукції, що сприятиме зростанню рентабельності підприємства.

РОЗДІЛ 3

ІНСТРУМЕНТАРІЙ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Експертно-аналітичне оцінювання управління ефективністю інвестиційних рішень

Насамперед зазначимо, що оцінка має проводитися за затвердженим регламентом компанії, що встановлює порядок роботи, послідовність виконання окремих дій та операцій, тобто відповідно до документів, що регламентують процедуру роботи. Це може бути положення про порядок контролю та формування ключових показників ефективності, інструкція з розрахунку KPI, порядок визначення бальних оцінок показників.

У процесі оцінки ефективності управління інвестиціями необхідно використовувати кілька фактичних та цільових показників компанії, які адекватно відображатимуть ступінь ефективності операційних та функціональних процесів у сукупності та відповідатимуть обраній інвестиційній стратегії. Наведемо принципи вибору того чи іншого показника (з урахуванням пріоритетності):

- показник відбиває ключовий аспект у процесі управління інвестиціями;
- відіграє суттєву роль у прийнятті управлінських рішень;
- є керованим, тобто відповідальні особи можуть значною мірою впливати на величину показника в межах своїх посадових обов'язків;
- має потенційний стійкий причинно-наслідковий зв'язок з іншими показниками;
- простий у розрахунку.

Нагадаємо, що показники ефективності виробляє керівництво компанії. Крім того, вони підлягають затвердженню радою директорів та акціонерами.

Наприклад, для інвестиційного рішення ТОВ «Нові технології» обрані такі показники, що характеризують ефективність управління інвестиціями:

- виручка від реалізації продукції інвестиційного проєкту, X_1 ;
- прибуток до оподаткування, X_2 ;
- достатність частки зовнішнього інвестування на пільгових умовах (субсидії, донорство), X_3 ;
- інтенсивність та досвіду реалізації інвестиційних проєктів командою проєкту, X_4 ;
- кількість інвестиційних проєктів, що не відповідають критеріям ефективності і є відхиленими, X_5 ;
- ступінь напруженості та емоційного навантаження, X_6 ;
- доступність інформації щодо умов та результатів інвестиційного проєкту, X_7 .

На думку керівників компанії, саме ці сім показників істотно впливають на управління інвестиціями.

Далі проставляються як фактичні, і цільові значення запропонованих показників. Основними джерелами фактичних даних є бухгалтерський та управлінський звіти, а також звіт про фінансово-економічні результати щодо реалізації інвестиційного проєкту (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 - Порядок измерения фактических и целевых значений показателей эффективности управления инвестициями

Показник	Фактичні параметри за 2021 рік	Джерело фактичних параметрів	Цільове значення	Порядок обґрунтування мети
1	2	3	4	5
Виручка від реалізації продукції інвестиційного проєкту, X_1	125 700	Дані служби маркетингу, логістики або постачання та збуту, якщо інвестиційне рішення орієнтовано, наприклад, на створення нового продукту	129 347	Важливо оптимізувати обсяг інвестицій за рахунок коштів. Цільове значення встановлюється виходячи із суми, заявленої в нормативній документації для визначення напрямків оптимізації
Прибуток до оподаткування, X_2	96790	Форма 2 (звіт про фінансово-економічні результати), якщо це новостворене підприємство, або дані фінансових служб щодо результатів реалізації проєкту	99183	Мета визначається з планованих витрат за інвестиційним рішенням, зокрема з бюджету продажів. Важливо збільшити обсяг продажів для отримання приросту прибутку
Достатність частки зовнішнього інвестування на пільгових умовах (субсидії, донорство), X_3	30	Бухгалтерська звітність, звітність управлінського обліку.	35	Встановлена потреба у даній формі інвестування, необхідна досягнення кінцевих результатів компанії

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5
Інтенсивність та досвіду реалізації інвестиційних проектів командою проекту, X_4	2	Експертне оцінювання, анкетування, звіти ³ реалізованих інвестиційних проектів	3	Враховується кількість проектів, що реалізуються.
Кількість інвестиційних проектів, що не відповідають критеріям ефективності і є відхиленими, X_5	0	Дані планового відділу, департаменту інвестицій, бухгалтерії	0	Важливо мінімізувати кількість відхилених проектів
Ступінь напруженості та емоційного навантаження, X_6	83	Звіт щодо виконання плану реалізації інвестиційного проекту	93	Важливо досягти максимального рівня зниження напруженості а емоційного навантаження у діапазоні 90–100 %
Доступність інформації щодо умов та результатів інвестиційного проекту, X_7	21	Бухгалтерська звітність, дані управлінського обліку	15	Встановлюється виходячи з потреби в цих витратах для успішної реалізації проектів

За даними табл. 3.1 фактичне значення інвестиційного прибутку, що підлягає оподаткуванню, можна отримати зі звіту про фінансово-економічні результати реалізації інвестиційного проекту, а цільове — виходячи з запланованих інвестиційних витрат і бюджету продажів.

Завершальним етапом оцінки управління ефективністю інвестиційного рішення має стати розрахунок комплексного показника ефективності.

Представимо алгоритм розрахунку коефіцієнта ефективності:

1. Побудова таблиці показників та визначення ваги i -ї характеристики показника оцінки управління ефективністю інвестиційного рішення. Чим важливіший показник у цей період, тим більша вага йому присвоюється (сумарна вага всіх показників дорівнює 100%). Можна також враховувати складність отримання оптимального значення показника. Важливість (ваговий коефіцієнт) показника встановлюється, наприклад, експертним шляхом.

До експертної групи запрошено таких осіб: комерційний директор, фінансовий директор та три зовнішніх спеціалісти Департаменту інвестицій консалтингової агенції. Експерти визначають бал напроти кожної характеристики для оцінювання даного показника.

При оцінці важливості показників використано п'ятибальну шкалу:

- 1 - не важливий;
- 2 - практично не важливий;
- 3 - важливий;
- 4 - практично важливий;
- 5 - дуже важливий.

Приблизна оцінка важливості та вагового значення показників ефективності управління інвестиціями на підприємстві ТОВ «Нові технології» представлена в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Оцінка важливості та вагового значення показників ефективності управління інвестиціями у компанії «Лідер»

	1-й експерт	2-й експерт	3-й експерт	4-й експерт	5-й експерт	Середнє значення	Ваговий коефіцієнт, %
Виручка від реалізації продукції інвестиційного проєкту, X_1	7	5	4	10	2	5,6	25
Прибуток до оподаткування, X_2	6	5	4	10	3	5,6	20
Достатність частки зовнішнього інвестування на пільгових умовах (субсидії, донорство), X_3	8	5	4	2	3	4,4	6
Інтенсивність та досвід в реалізації інвестиційних проєктів командою проєкту, X_4	10	5	3	3	8	5,8	12
Кількість інвестиційних проєктів, що не відповідають критеріям ефективності і є відхиленими, X_5	5	5	5	2	8	5	15
Ступінь напруженості та емоційного навантаження, X_6	9	5	5	10	7	7,2	7
Доступність інформації щодо умов та результатів інвестиційного проєкту, X_7	4	6	6	3	6	5	15
Разом						38,6	100

Розрахунок коефіцієнта реалізації мети за певними аспектами інвестиційного рішення. Для обґрунтування доцільно використовувати наступний підхід щодо обґрунтування показника (K_{pm}):

$$K_{pm} = X_i \text{ факт} / X_i \text{ план}, \quad (3.1)$$

де X_i факт, X_i план – відповідно фактичне та цільове значення i -го показника ефективності управління інвестиціями.

У таблиці 3.3 представлено обґрунтування показника K_{pm} для оцінювання ефективності управління інвестиційними рішеннями ТОВ «Нові технології».

Таблиця 3.3 – Обґрунтування показника K_{pm} для оцінювання ефективності управління інвестиційними рішеннями ТОВ «Нові технології»

Складова оцінки	Ваговий коефіцієнт, BK_i , %	Фактичний рівень за 2021 р.	Плановий показник	Коефіцієнт реалізації мети, K_{pm}
1	2	3	4	5
Виручка від реалізації продукції інвестиційного проєкту, X_1	25	125 700	129 347	0,97
Прибуток до оподаткування, X_2	20	96790	99183	0,98
Достатність частки зовнішнього інвестування на пільгових умовах (субсидії, одонорство), X_3	6	30	35	0,86

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5
Інтенсивність та досвід в реалізації інвестиційних проєктів командою проєкту, X_4	12	2	3	0,67
Кількість інвестиційних проєктів, що не відповідають критеріям ефективності і є відхиленими, X_5	15	0	0	0,00
Ступінь напруженості та емоційного навантаження, X_6	7	83	93	0,89
Доступність інформації щодо умов та результатів інвестиційного проєкту, X_7	15	21	15	1,40
Разом	100			

3. Визначення рівня управління ефективністю інвестиційного рішення за i -ю характеристикою ($K_{\text{еф.}}^i$). Зазначену характеристику доцільно обґрунтовувати за наступним підходом у розрахунках:

$$K_{\text{еф.}}^i = BK_i * K_{\text{рм}}, \quad (3.2)$$

4. Обґрунтування комплексного показника рівня управління ефективністю інвестиційного рішення ($R_{\text{упр.еф.ІР}}$) доцільно провести в такий спосіб:

$$R_{\text{упр.еф.ІР}} = \sum K_{\text{еф.}}^i. \quad (3.3)$$

де i – порядковий номер характеристики ($i = 1...7$).

Слід зауважити, що за умов досягнення максимального ступеня реалізації мети значення показник $K_{\text{еф}}^i$. Повинно дорівнювати значенню «1», що означає повне співпадіння між запланованим та отриманим результатом управління ефективністю інвестиційного рішення. Водночас така ситуація здебільшого є ідеально, на практиці значення «1» є критерієм успішності управління.

Для підприємства ТОВ «Нові технології» сформовано експертним шляхом шкала показників ефективності, що містить діапазон граничних значень, у межах яких констатується рівень ефективності (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4 – Рекомендований діапазон визначення граничних значень показників управління ефективністю інвестиційних рішень

№	Діапазон	Висновок	Рекомендація
1	$90 \leq R_{\text{упр.еф.ІР}} \leq 100$	високий рівень управління ефективністю інвестиційних рішень	Необхідність підтримки
2	$75 \leq R_{\text{упр.еф.ІР}} < 89$	середній рівень (допустимий)	Необхідність збільшення
3	$50 \leq R_{\text{упр.еф.ІР}} < 74$	середній рівень (допустимий, але)	Необхідність перегляду політики управління інвестиційними витратами
4	$30 \leq R_{\text{упр.еф.ІР}} < 49$	середній рівень (критичний)	Перегляд цілей, подовження планового горизонту, залучення додаткових ресурсів
5	$R_{\text{упр.еф.ІР}} < 30$	низький рівень	Прийняття рішення щодо фіксації збитків із подальшим достроковим припиненням проєкту

Обґрунтування комплексного показника рівня управління ефективністю інвестиційного рішення ($R_{\text{упр.еф.ІР}}$) представлено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 - Обґрунтування комплексного показника рівня управління ефективністю інвестиційного рішення ($R_{\text{упр.еф.ІР}}$)

Складова оцінки	Ваговий коефіцієнт, BK_i , %	Коефіцієнт реалізації мети, $K_{\text{рм}}$	$R_{\text{упр.еф.ІР}}$
Виручка від реалізації продукції інвестиційного проєкту, X_1	25	0,97	24,25
Прибуток до оподакування, X_2	20	0,98	19,6
Достатність частки зовнішнього інвестування на пільгових умовах (субсидії, донорство), X_3	6	0,86	5,16
Інтенсивність та досвід в реалізації інвестиційних проєктів командою проєкту, X_4	12	0,67	8,04
Кількість інвестиційних проєктів, що не відповідають критеріям ефективності і є відхиленими, X_5	15	0,00	0
Ступінь напруженості та емоційного навантаження, X_6	7	0,89	6,23
Доступність інформації щодо умов та результатів інвестиційного проєкту, X_7	15	1,40	21
Разом	100		84,28

Як виходить з інформації, поданої у табл. 3.5, показника рівня управління ефективністю інвестиційного рішення ($R_{\text{упр.еф.ІР}}$) підприємства ТОВ «Нові технології» становить 84,28%. Це значення відповідно до рекомендованого у табл. 3.4 діапазону визначення граничних значень відповідає допустимому (середньому) рівню. Слід відмітити, що з рекомендацією у цьому випадку є необхідність збільшення рівня ефективності управління, інвестуючи додаткові кошти. Це можливе, адже проєкт є фінансово стійким та отримані прибутки зможуть компенсувати додаткові інвестиційні витрати.

За результатами обґрунтування комплексного показника рівня управління ефективністю інвестиційного рішення можна констатувати наявні проблеми в управлінні ефективністю інвестиційних рішень та запровадити відповідні заходи щодо покращення процесу управління. Як головна рекомендація може бути постійний перегляд на засадах ковшного планування політики інвестиційної діяльності, проведення моніторингу та діагностики системи

управлінням інвестиціями як самою командою проекту, так і уповноваженим органом.

Як системні рекомендації щодо покращення процесу управління ефективністю інвестиційного рішення слід надати такі:

удосконалити систему оперативного планування, перегляд бюджетів за основними стадіями реалізації інвестиційного проекту, коригування показників інвестиційної стратегії відповідно до умов господарювання, що змінилися;

активізація та запровадження як регулярних заходів аналітичної роботи, за підсумками якої оперативно та своєчасно приймаються управлінські рішення, орієнтовані на підвищення ефективності використання ресурсів: організаційного, інтелектуального або технічного чи фінансового характеру;

запровадити систему оперативного та стратегічного контролю реалізації інвестиційного проекту із розробкою відповідних стандартів, регламентів, нормативних положень та інструкцій з управління ефективністю інвестиційних рішень, виходячи з сформованої на стадії розробки проєктної документації системи контрольних показників та індикаторів, що створює підґрунтя для оцінки управління ефективністю інвестиційних рішень, своєчасно усувати або попереджати невідповідності, виявити сильні та слабкі сторони інвестиційного рішення в системі менеджменту на підприємстві.

3.2 Оцінювання ефективності інвестиційного рішення

Розрахуємо для інвестиційного рішення в умовах ТОВ «Нові технології» базові показники ефективності.

Оцінювання параметру NPV здійснюється згідно з підходом: (3.4.)

$$NPV = \sum_1^n \left[\frac{P_k}{(1+i)^k} \right] - IC \quad (3.4)$$

де NPV-чистий приведений дохід;

$P_1, P_2, P_k \dots P_n$ – елементи чистого приведенного грошового потоку платежів, що відповідають періоду k протягом n -періодів реалізації інвестиційного рішення;

IC – початковий обсяг інвестиційних засобів на реалізацію інвестиційного рішення у момент часу 0;

i — ставка приведення чистих грошових потоків (ставка дисконтування або власне дисконт).

При наявності позитивного значення показника ЧПД (або чистого приведенного доходу) це означає, що накопичена сума чистих доходів перевищує накопичену суму витрат. Інвестиційне рішення, за яким показник $NPV = 0$, означає мінімальну ефективність, тобто залежно від мотиваційних настанов в системі «інвестор-реципієнт» рішення може бути відкликане або таки прийняте до реалізації, адже принесе учасникам такого рішення додаткового доходу на інвестований капітал.

Наступний показник оцінки інвестиційного рішення – індекс рентабельності (PI), що безпосередньо обумовлений рівнем NPV . Індекс рентабельності представляє собою характеристику, що висвітлює співвідношення приведеного на початковий момент часу чистого дисконтованого грошового доходу і початкової суми інвестицій, спрямованих на реалізацію інвестиційного рішення (формула (1.5)).

$$PI = \frac{\sum_1^n \left[\frac{P_k}{(1+i)^k} \right]}{IC} = \frac{\sum_1^n [P_k V^n]}{IC} \quad (3.5)$$

Де P_k – чистий дохід;

IC – стартові інвестиції;

V – дисконтний коефіцієнт;

i – ставка дисконтування;

n - тривалість періоду дії проекту, років.

Якщо $PI > 1$, інвестиційне рішення забезпечує досягнення бажного результату, при зворотньому значення – рішення повинно бути відкликано.

Внутрішня норма прибутковості (IRR) представляє собою спеціфічний рівень рентабельності у вигляді коефіцієнту, що характеризує максимально допустимий рівень інвестування, що можуть бути здійснені за умови реалізації даного інвестиційного рішення, тобто цей показник є своєрідним відображення «ціни» за використаний (інвестований) капітал. Таким чином IRR обґрунтовується за умови, при якій інтегральний ефект інвестування стає рівним нульовому значенню, тобто за цієї умови $NPV = 0$.

Щоб визначити ставки внутрішньої норми прибутковості розраховується показник NPV при максимально та мінімально можливих для цього проекту ставках приведення (формула (3.6)).

$$IRR = i_1 + \frac{NPV(i_1)}{NPV(i_1) - NPV(i_2)} \times (i_2 - i_1) \quad , \quad (3.6)$$

де IRR-внутрішня норма прибутковості;

NPV – чиста приведена величина доходу;

i – значення процентної ставки в дисконтному множителі.

Сформуємо кошторис інвестиційних витрат на реалізацію рішення щодо розробки, впровадження до дії та обслуговування основного устаткування на підприємстві ТОВ «Нові технології» (рис. 3.3).

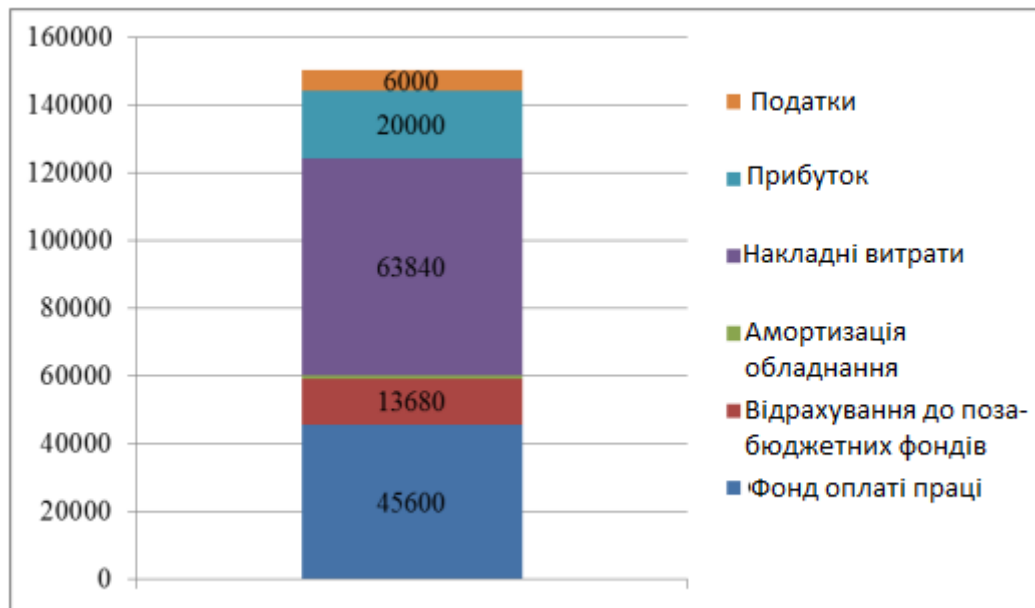


Рисунок 3.3 - Кошторис витрат за запропонованим проектом

Отже, інвестиційне забезпечення рішення щодо модернізації устаткування вимагає інвестицій у розмірі 145115 грн. Пропонується залучити зовнішнього інвестора – АТ «Приват Банк». Термін інвестування – 3 періоди, процентна ставка за кредитом – 11% річних.

Економічним ефектом для реципієнта буде мінімізація витрат на компенсацію судових розглядів, зменшення штрафних санкцій в логістичній системі, мінімізація санкцій за низьку якість обслуговування споживачів продукції проекту. Середні розміри штрафів і доплат за останні п'ять років за інформацією АТ «Приват Банк» становили нормативний рівень 97 млн грн.

Перейдемо до розрахунку чистої наведеної вартості (NPV):

$$NPV = \sum_k \frac{Pk}{(1+r)^k} - 1C \quad (3.7)$$

$$NPV = 97500 / (1+0,11) + 97500 / (1+0,11)^2 + 97500 / (1+0,11)^3 - 145115 = 93750 \text{ грн.}$$

Ми чітко бачимо, що $NPV = 93\,646$ грн., що однозначно більше значення «0». Тому дане інвестиційне рішення слід визначити вигідним для інвестора та реципієнта.

Іншим показником, що підлягає розрахунку, є кумулятивна вартість дисконтованого чистого доходу за інвестиційним рішенням (PV):

$$PV = \sum_k \frac{Pk}{(1+r)^k} - 1C \quad (3.8)$$

$$PV = 97500 / (1+0,11) + 97500 / (1+0,11)^2 + 97500 / (1+0,11)^3 = 254876 \text{ грн.}$$

Отже, за результатами розрахунку слід констатувати, що $PV=254876$ грн.

Розрахуємо наступну характеристику ефективності інвестиційного рішення, а саме індекс рентабельності інвестицій (PI):

$$PI = \sum_k \frac{Pk}{(1+r)^k} / IC \quad (3.9)$$

$$PI = 97500 / (1+0,11) + 97500 / (1+0,11)^2 + 97500 / (1+0,11)^3 / 145115 = 1,54.$$

Результат обґрунтування показує, що якщо значення індексу прибутковості перебільшує порогове значення «1», то, таке інвестиційне рішення є ефективним для інвестора та реципієнта. Слід відмітити, що показники рентабельності інвестицій доцільно також використовувати з метою ранжування інвестиційних рішень на основі привабливості.

Індекс прибутковості, як характеристика привабливості інвестиційного рішення, ідентифікує інвестиційний дохід як одиницю витрат. В даному випадку вартість 1 грн. витрат еквівалентна доходу в обсязі 1,54 грн/грн., тому пропонуване інвестиційне рішення слід розглядати як вигідне і перспективне.

Розрахуємо наступну характеристику ефективності інвестиційного рішення, а саме показник, що має назву «внутрішня норма рентабельності» або таку ставку дисконтування, при значенні якої NPV обертається у нульове значення.

$$IRR=r, NPV=f(r)=0$$

Розрахунки за допомогою середовища Excel дозволяють отримати значення $IRR=11,32\%$, а припустима ставка дисконтування 10% . Якщо IRR більша за ставку дисконтування, то проект необхідно прийняти, оскільки ми потрапляємо у зону прибутків.

Розрахуємо наступну характеристику ефективності інвестиційного рішення, а саме термін окупності інвестиційного рішення (PP):

Період PP це термін часу, за який інвестиційні витрати проекту окупається за рахунок накопичення позитивних грошових потоків у вигляді доходів, а у нормативному вигляді це період, протягом якого необхідно відшкодувати інвесторам інвестований капітал, а реципієнту отримати бажаний прибуток. Для тривалих інвестиційних рішеннях треба залучати дисконтовані методи, що є більш складним відображенням статичного методу. При розрахунку дисконтованого терміну окупності рекомендується при приведенні чистих грошових потоків враховувати часовий параметр інвестування, а саме дисконтований грошовий потік. Перевагою як статичного, так і динамічного підходів є простота розрахунку та наглядність отримання інформації для прийняття позитивного або негативного рішення на базі терміну окупності. Проте є суттєвий недолік : величина акумульованого грошового потоку після досягнення терміну окупності при прийнятті рішення не враховується.

Термін окупності (PP) розраховується розподілом одноразових витрат за величину річного доходу, обумовленого ними.

$$PP = IC/P = 145115/97500 = 1,48 \text{ років.} > 2 \text{ років (нормативне значення)}$$

Інвестиційне рішення вважається економічно доцільним, фінансово прийнятним та ефективним для інвесторів та реципієнтів, якщо термін окупності не перебільшує граничне значення, встановлене у планово-розрахунковій документації. Тому запропоноване інвестиційне рішення окупиться за 1,48 року, це означає, що через півтори роки початкова інвестиція починає приносити чистий прибуток для системи «інвестор-реципієнт».

ВИСНОВКИ

За результатами виконання магістерської роботи досягнуто мету – уточнення теоретичних аспектів, систематизації науково-методичних підходів, розробки практично-орієнтованого інструментарію управління ефективності інвестиційних рішень для підвищення ефективності загальної функції менеджменту на підприємстві.

1. Показано, що інвестиційні рішення, що приймаються на підприємствах, відображають усі види витрат на створення, реконструкцію або модернізацію всіх видів матеріальних і нематеріальних господарських ресурсів (людських, інтелектуальних, матеріальних, технічних або грошових). Успішність реалізації місії підприємства, що розглядається зокрема в довгостроковій перспективі, в основному пов'язується з необхідністю прийняття ряду інвестиційних рішень, які стають підґрунтям розвитку, але, перш за все, рішеннями щодо залучення інвестицій дозволяють зберегти поточне конкурентне положення підприємства або нарощувати потенціал конкурентоспроможності.

2. Уточнено та поглиблено змістовне наповнення сутності поняття «інвестиційне рішення», «ефективність». Доведено, що інвестиційне рішення обґрунтовується в контексті стратегії компанії, яка визначає розгляд проектів, які сприятливо впливатимуть на ринкову вартість підприємства, а також на ринок його продукції та послуг. Складність інвестиційного рішення пов'язана із складністю застосування деяких концепцій фінансової теорії, таких як: вартість постійного капіталу, структура фінансування, необов'язкова дивідендна політика, оцінка компанії тощо.

3. Систематизовано класифікаційні ознаки видів ефективності інвестиційних рішень та методів її оцінювання на підприємстві. Прийняття рішення залежить від можливостей і умов фінансування запланованих інвестиційних проектів і співвідношення між вартістю капіталу, залученого в дану інвестицію, і ефектами від її реалізації. Тому в процесі прийняття рішень слід враховувати власні та зовнішні фінансові можливості, які, однак,

потребують визначення фінансового стану підприємства, що приймає та реалізує інвестиційне рішення. Оцінювання ефективності повинно відповідати системі вимог, що формуються відносно об'єкта обґрунтування. Такими вимогами у системному виміру є цільовий підхід; поведінковий принцип; композиційний підхід; функціональний підхід. Головним критерієм оцінки ефективності управління за поведінковим підходом є досягнення балансу інтересів всіх зацікавлених у результатах інвестиційної діяльності організації сторін угоди «інвестор-реципієнт».

4. Розвинуто принципи та сформовано передумови для управління ефективністю інвестиційних рішень. Для аналізу прибутковості інвестиційного рішення систематизовано найбільш поширені методи, кожен з яких зосереджується на різних аспектах інвестиційної діяльності. Деталізовано основні методи, які зазвичай використовують більшість менеджерів інвестиційного проєкту. Доведено, що фундаментальним із цих методів є метод оцінювання беззбитковості господарювання, який використовується для визначення того, скільки прибутку потрібно отримати, щоб покрити постійні та змінні витрати за створенням та запуском до експлуатації інвестиційного об'єкту. З'ясовано, що аналітики та інвестори використовують коефіцієнти прибутковості, щоб виміряти й оцінити здатність підприємства акумулювати доходи (прибуток) відносно інвестованого капіталу, активів та пасивів балансу, операційних витрат і власного капіталу протягом інвестиційного періоду або планового горизонту. Вони показують, наскільки ефективно підприємство-реципієнт використовує інвестиційні ресурси для отримання прибутку та доходів для власників капіталу.

5. Досліджено науково-методичні засади оцінювання управління ефективності інвестиційних рішень в умовах підприємства. Показано, що забезпечення зростання рівня прибутковості інвестиційного рішення та покращення його кількісних та якісних характеристик, на досліджуваному підприємстві повинні проводитися ряд організаційних заходів такого змісту: організаційні (ефективний розвиток та оптимізація виробничої та

організаційної структури управління інвестиційною діяльністю, зокрема формування ефективної проектної команди, диверсифікація напрямів використання інвестованого капіталу, реструктуризація виробництва та його інноватизація); техніко-технологічні (оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів, що виробляються); соціально-економічні та інституціональні важелі та стимули (удосконалення системи заохочення, преміювання, оплати праці, оптимізація функціональних зв'язків, прискорення терміну обіговості оборотних засобів)

6. Проаналізовано систему показників оцінювання ефективності інвестиційних рішень. Визначено основні напрямки підвищення результативності управління ефективністю інвестиційних рішень. Відзначено, що для оцінки ефективності інвестиційного рішення через показники ефективності виробництва та господарської діяльності підприємства недостатньо використовувати лише показники прибутку від операційної діяльності. Тому, щоб дати характеристику ефективності інвестиційного рішення відносно показника абсолютної суми прибутку, доцільно використовувати відносний показник – рівень рентабельності, що вимірюється у відсотках. Обґрунтовано, що на рентабельність інвестиційного рішення можуть впливати різні чинники. Одні з них безпосередньо пов'язані з роботою конкретних підрозділів, продуктивності використання ресурсної бази, методів та факту впровадження досягнень науково-технічного прогресу.

7. Виконано експертну оцінку управління ефективністю інвестиційних рішень. За результатами експертного оцінювання рівня управління ефективністю інвестиційного рішення підприємства визначено, що показник становить 84,28%., що відповідно до рекомендованого у роботі діапазону визначення граничних значень відповідає допустимому (середньому) рівню. Відмічено, що з рекомендацією у цьому випадку є необхідність збільшення рівня ефективності управління, інвестуючи додаткові кошти. Це можливе, адже проект є фінансово стійким та отримані прибутки зможуть компенсувати додаткові інвестиційні витрати. За результатами обґрунтування комплексного

показника рівня управління ефективністю інвестиційного рішення констатовано наявні проблеми в управлінні ефективністю інвестиційних рішень та запропоновані відповідні заходи щодо покращення процесу управління.

8. Оцінено ефективність інвестиційного рішення на базі класичних методів оцінювання. Виконано розрахунки чистої наведеної вартості, індексу рентабельності інвестицій, внутрішньої норми рентабельності та терміну окупності інвестиційного рішення. За всіма наведеними показниками пропонуване інвестиційне рішення визнано ефективним як з позиції інтересів інвестора, так і з позицій реципієнта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ареф'єва О.В., Васюткіна Н.В. Управління підприємством в теорії фірми. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 24. С. 60–64.
2. Бойко Р. В. Оцінка фінансових інвестицій у різних системах обліку. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. Випуск 16. Львів : ЛКА. 2004. С. 126–132.
3. Боярко І. М. , Гриценко Л. Л. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2011. 400 с.
4. Бутко М.П., Акименко С.Ю. Генезис теорії інвестицій у процесі еволюції економічної думки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2007. № 6. С. 4–10.
5. Вовк О.М., Щелкунов В.І. Формалізація методичного забезпечення управління інвестиційними ресурсами підприємства. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук. праць*. К: НАУ, 2011. Вип. 31. С. 41–48.
6. Гненний О.М., Чернова Н.С. До питання оцінки економічної ефективності інвестиційних програм. *Збірник наукових праць «Проблеми економіки транспорту»*. 2014. Вип. 7. С. 37–46.
7. Грішнова О.А. , Дорош О.В., Шурпа С.Я. Інвестування в людський капітал в системі чинників забезпечення гідної праці: за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. О. А. Грішнкової. К. : КНЕУ, 2015. 222 с.
8. Гурочкіна В.В. Інвестиційне забезпечення розвитку промислових підприємств в економіці емерджентного типу. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. 11-2. С. 13-22.
9. Денисенко М.П. Організаційно-економічний механізм інвестування: монографія. Київ : Наук. світ, 2001. 414 с.
10. Деньга С. М. Управління ефективністю інвестиційної діяльності: методологія, інформаційно-аналітичне забезпечення: монографія. Полтава : ПУЕТ, 2020. 455 с.

- 11.Захарова О.В. Управління інвестуванням у людський капітал: методологія, оцінка, планування: монографія. Донецьк: ДВНЗ ДонНТУ, 2010. 378 с.
- 12.Зеленюк Т.А. Систематизація світового досвіду лібералізації ринку електроенергії. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 6(1). С. 195-198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_6%281%29_49.
- 13.Зянько В. В. Економіко-математичні методи оцінювання ризиків та економічної ефективності інноваційних проектів. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2012. № 1 (8). С. 268–273.
- 14.Інвестиційна діяльність аграрних підприємств: інструменти та управління : колект. монографія / С. І. Дем'яненко [та ін.]. Київ : КНЕУ, 2015. 250 с.
15. Інвестиційна привабливість підприємства : колект. монографія / за заг. ред. Т. Є. Андрєєвої. Харків : Панов А. М., 2016. 89 с.
- 16.Бланк І.О., Гуляєва Н.М. Інвестиційний менеджмент: підручник. Заг. ред. А. А. Мазаракі. К.: 2003. 397 с
- 17.Інвестування української економіки: монографія. За ред. А.І. Сухорукова. Київ : Нац. ін-т проблем міжнародної безпеки, 2005. 440 с.
- 18.Кібік О.М., Отливанська Г.А. Економіка та управління бізнес-структурою: Практикум. Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 63 с.
- 19.Кожушко Л.Ф. , Щербакова А.С. Управління інвестиційним потенціалом підприємств аграрного виробництва на осушуваних землях: монографія. Рівне : Свиначук Р. В. [вид.], 2016. 222 с.
- 20.Крахмальова Н.А., Ліщук В.В. Інвестиційний клімат і проблеми іноземного інвестування в Україні : монографія. Київ : КНУТД, 2017. 223 с.
- 21.Криклива М.О. Методи оцінки ефективності інвестицій в сучасних умовах ведення бізнесу. *Молодий вчений*. 2019. № 1 (65). С. 216-218.

- 22.Крупка Я.Д. Методологічні підходи до оцінки та аналізу інвестиційної привабливості підприємств. Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. Випуск 16. Львів : ЛКА. 2004. С. 69–74.
- 23.Кузьмін Є.С. Ефективність інвестицій підприємств молочної промисловості: монографія. Київ: Нац. наук. центр «Ін-т аграр. економіки», 2015. 252 с.
- 24.Лупенко Ю.О., Захарчук О.В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства України. *Економіка АПК*. №11. 2018. С. 9-18.
- 25.Любар О.О. Організація обліку довгострокових інвестицій та джерел їх фінансування. *Ефективна економіка*. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2019/59.pdf (дата звернення: 05.10.2022).
26. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
- 27.Малахова Ю.А., Хобта М.О., Гончар Т.М. Зарубіжний досвід стимулювання інвестиційної активності підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8655>
- 28.Міжнародні інвестиційна діяльність: підручник / Д.Г. Лук'яненко, Б.В. Губський, О.М. Мозговий та ін.; за ред. д/ра екон. наук, проф. Д.Г. Лук'яненка. К.: КНЕУ, 2003. 387 с.
- 29.Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. К.: Лібра, 2002. 472 с.
- 30.Про інвестиційну діяльність: Закон України / Постанова ВР № 1561-XII від 18.09.1991 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
31. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV / Верховна Рада України. – URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

- 32.Прохорова В.В., Проценко В.М., Чобіток В І. Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування: монографія. Херсон : Грінь Д. С. [вид.], 2016. 287 с.
- 33.Робінетт Дж. Як зламати код фінансування. Про особливості мислення інвесторів і те, що їм потрібно почути, щоб захотіти вкласти гроші у ваш стартап; переклав з англійської Д. Дроздовський. Київ: Саміт-Книга, 2019. 316 с.
- 34.Семенова Т. В., Протопопова О. С. Порівняльна оцінка інвестиційних проектів з урахуванням їх ефективності і рівня ризику. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1 (40). С. 962–965.
- 35.Семчук Ж. Методологічні засади забезпечення інвестиційними ресурсами освітніх послуг підприємств в умовах підвищеного ризику : монографія / Приватний вищий навчальний заклад "Львівський університет бізнесу та права". Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 231 с.
- 36.Сириченко Н.С. Економічна сутність і класифікація інвестицій в умовах глобальних трансформацій. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка*. Вип. 2 (4). Ч. 1. 2015. С. 263-269.
- 37.Спільник І. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства. *Економічний аналіз: збірник наукових праць*. Вип. 10. Ч. 4. Тернопіль: Економічна думка, 2012. С. 376.
- 38.Управління процесом інвестування на підприємствах будівельної галузі : монографія / Н.І. Верхоглядова [та ін.]. Дніпропетровськ : Дробязко С.І., 2015. 143 с.
- 39.Череп А.В., Кушнір С.О. Напрями забезпечення ефективності управління інвестиційною діяльністю в інноваційний розвиток підприємств машинобудування : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 212 с.
- 40.Шаповалова Т.Ю., Фесенко Н.В. Аналіз сутності деяких категорій інвестиційної діяльності. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр.* Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків: НТУ «ХПІ». 2011. № 26. С. 156-164.

41. Яришко С. Я. Теоретичні аспекти аналізу інвестиційних проектів. *Інвестиції: Практика та досвід*. 2009. № 5. С. 12.
42. Ярмоленко В.О., Буреннікова Н.В., Кавецький В. В. Теоретикоприкладні аспекти управління ефективністю інвестицій промислових підприємств з позицій стейкхолдерської теорії: сутність, показники. *БізнесІнформ*. 2020. № 1. С. 218—229. URL: https://www.businessinform.net/export_pdf/business_inform_2020_1_0pages_218_229.pdf (дата звернення: 01.11.2022).

Додаток А

В.о. декана факультету економіки та менеджменту

Катранжи Л.Л.

Студента групи МБАМ-21

Мерецького П.Ю.

(П.І.Б.)

Спеціальності 073 Менеджмент

З А Я В А

Прошу затвердити тему дипломної роботи

Управління ефективністю бізнес-процесів на підприємстві
і призначити науковим керівником д.е.н., проф. Попову О.Ю.

Дата Підпис

Згода наукового керівника

дипломної роботи
(підпис, дата) (П.І.Б.)

Висновок кафедри

Тему дипломної роботи затвердити. Приказ № 442

від "26" 09 2022 року

Завідувач кафедри
(підпис, дата) (П.І.Б.)

Ольга ПОПОВА

Додаток Б

Перелік зауважень щодо оформлення роботи

Означення документа	Документ	Умовна відмітка	Зміст зауваження

Дата _____ Підпис _____